

34(084.5)
(487-1)

инвентар бр.

2781

~~479~~

од.

~~7-8~~

Поштарина плаћена.

Год. XX

НОВИ САД 15. VII. 1940.

Број 7 и 8

Годишња претплата Д. 120.

Лист излази месечно

ЗБИРКА

ОДЛУКА ВИШИХ СУДОВА

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

XX

1940

ВЛАСНИК И УРЕДНИК:

Др. НИКА Ј. ИГЊАТОВИЋ
СУДИЈА КАСАЦИОНОГ СУДА У НОВОМ САДУ

Садржај: 189 Правни лек у маличној ствари. — 190 Право савласника према трећим лицима. — 191 Одговорност власника домаће животиње за ману (сипљивост). — 192 Одговорност власника домаће животиње за штету. Осигурање радника. — 193 Докле веже уговор који потпада под одобрење? — 194 Крив. дело из § 322 Кз. — 195 Штета почињена по високој дивљачи. Закон о лову. — 196 Оштета преко половине. — 197 Одговорност обдареног за нужни део. — 198 Брисање заложног права. 199 Нове чињенице у бракоразпарници. — 200 Строга забрана. — 201 Осигурање радника. — 202 Прекаријум. Право уживања брачних странака. — 203 Разрешни услов и купопродаја. — 204 Бестеретна продаја и последице небрисања терета. — 205 Парница ради укњижења права власништва. — 206 Измакла добит од удовице. Оправдање у ревиз. поступку. — 207 Веровник и укидање плодоуживања. — 208 Признате чињенице. Сметање посета. — 209 Жалба против распоредног решења. — 210 Заштита напуштене деце. Надлежност. 211 Задруга. Приступ задрузи. — 212 Апотека и забрана инвентара. — 213 Штета почињена војним ли-

Библиотека Мин. Правде

НОВИ САД

Београд.

цем. Суђење по аналогији. — 214 Накнада за моралну штету због силовања. — 215 Престанак власти Сирочадског стола. — 216 Заједничка тековина. — 217 Супруж. издржавање. — 218 Искључен уток. — 219 Тумачење кореспонденције. Нејасна пуномоћ. — 220 Нужни део. Промена тужбе. Увлачење тестаментарног наследника у парницу. Тестирање конкубини. — 221 Искључен уток на III. ст. суд. — 222 Неодређење одвојеног живљења. — 223 Оправдање. — 224 Сиромашко право. — 225 Вештачење. Пресуда кривичног суда. — 226 Где се предаје уток? — 227 Искључење судије. — 228 Закључак о споразуму странака. — 229 Брисање по § у 148 Грунт. реда. — 230 Оштетна парница спада пред редовни суд. Питање решено у прејудиц. парници меродавно је за парницу ради испуњења. — 231 Рок за остварење наследног захтева. — 232 Адвокатски хонорар. — 233 Прималац робе даје вреће. Приговарање роби. — 234 Продаја уз одржање права власништва и куратор масе. — 235 Отштета због неиспуњења уговора. — 236 Заштита земљорадника. — 237 Уговарање надлежности. — 238 Повреда супруж. дужности. — 239 Порођајни трошкови. — 240 Петит. — 241 Одговорност адвоката за намештеника. — 242 Наплата дворења по ранијој конкубини. — 243 Образложење суда. — 244 Доказ у призивном поступку. — 245 Саслушање странака. — 246 Укидање заједнице. — 247 Веровник и аграрна реформа. — 248 Обнова по ст. Грпп. — 249 Молба за укидање пресуде. — 250 Застара возарине. — 251 Депозит као плаћање. — 252 Диспозитивни део закључка. — 253 Тужба ради исплате адвок. хонорара. — 254 Удов. плодуживање неукњижено. — Давање до опозива. — 255 Укидање заједнице у случају плодуживања.

ИСПРАВКА

На страни 192 у седмом реду између речи: „услед“ и „пресуда“ треба уметнути реч „побијање“; а у десетом реду у место, речи „призивног“ треба да стоји „ревизионог“, — што се овом исправља.

Па како је првостепени суд и поред горе наведеног прописа донео пресуду због изостанка те тиме огрешио се о пропис § 631 Грпп. а тиме уједно и ништину учинио, уопште није било парничне претпоставке за донашање такве пресуде, то је правилно нападнути закључак изрекао да у таквим случајевима нема места ни предлогу за повраћај у пређашње стање, а ни призиву.

Но пошто је ипак тужени уложио молбу за повраћај у пређашње стање са призивом, правилно је Окружни суд по службеној дужности донео нападнути закључак.

Нови Сад, 22 фебруара 1940 године.

189.

Правни лек у маличној ствари.

(Кс у Н. Саду, Рев. II. 416-936).

Касациони суд поводом ревизије тужитеља укида обе пресуде нижих судова и ствар враћа првостепеном суду на нов поступак и доношење нове одлуке.

Разлози: Пресуду призивног суда којом је тужитељ са тужбом одбијен, напада ревизијом тужитељ, те наводи да је у конкретном случају, и ако је предлог парнице износ од само динара 177.—, ревизија ипак допуштена, јер према становишту призивног суда спорни предмет није малична ствар.

У конкретном случају има места ревизији, јер је доиста по нижим судовима ствар квалификована као немалична ствар; та је квалификација, према већ заузетој пракси по овом Касационом Суду, меродавна; призивни је суд рђаво квалификовао као немаличну и зато има места ревизији.

Овде је јасно и чисто већ из саме тужбе, да се ради о маличној ствари дакле вреде прописи, наиме вреде посебна наређења за поступак у маличним (багателним) стварима (§§ 543—547 Грпп.). Касациони суд с тога изриче, да се ради о маличној ствари и ако није по том

Ив. Ј. 91/336

поступку вођена, јер је то, како је већ речено, јасно и очито из саме тужбе и о томе не може бити спора.

Нижи су судови, расправљајући ствар по поступку као да није малична, повредили посебна наређења закона за поступак у маличним стварима.

Ради се дакле о погрешци у поступку наиме о повреди парничног поступка и то о битној повреди парничног поступка; о таковој повреди парничног поступка, која не може да постоји (да се одржи), дакле о ништавости, коју додуше не предвиђа § 571 Грпп., али која је ништавост општа (генерална).

Требало је с тога укинути обе пресуде нижих судова и ствар вратити првостепеном суду, да овај ствар расправља како треба наиме по посебним наређењима за поступак у маличним (багателним) стварима (§ 543—547 Грпп.) и донесе нову одлуку.

Нови Сад, 22 фебруара 1940 године.

* * *

По новијој пракси аустр. врховног суда; допуштеност правних сретстава просуђује се вазда према карактеру парнице: према томе, ако је први суд погрешно применио редовни поступак пред среским судовима на багателну парницу, I. ст. пресуда може се побити само по § у 571 Грпп. а прививна уопште не. (О. с. с. Б. од 28 септ. 1926 Рв. 738-26).

Околност, што је I. ст. суд водио спор по редовном поступку, не одузима парници карактер багателне ствари. (Стол седморице Загреб, Рв. 738-926).

Ако се тужбено тражење свизи до маличне границе пре доношења пресуде у првом степену, треба у погледу правних лекова применити § 595 Грпп.; ако то бива пре доношења пресуде у другом степену, меродаван је § 596 ст. 2 Грпп. у томе случају нема места ревизији. (О. в. с. од 2-Х, 1928. Об. 764-29. Бечки врх суд).

Савласник некретнине која је у неподељеном стању, према трећим лицима може вратити сва права

која потичу из права власништва; а трећа лица не могу истаћи приговор који тангира његов правни круг.

(Кс. у Новом Саду, Рек. II. 458-1936).

Касациони суд ревизију туженог не уважава, нападнуту пресуду позивног суда потврђује и осуђује туженог да плати тужитељици у року од 8 дана под претњом принудног извршења у име ревизионог трошка 153 дин.

Разлози: Српски суд у Н. С. донео је пресуду којом је закључак о отказу бр. Р. 993-1935 год. од 15 јуна 1935 одржао на снази те обвезао туженог на исплату парничних трошкова.

Позивни суд није уважао позив туженога, побилу пресуду првостепеног суда у целини одобрио и обвезао туженог на исплату позивних трошкова.

Пресуду позивног суда напада ревизионом молбом тужени, те ставља ревизиони предлог, да се нападнута пресуда преиначи, тужитељица са тужбом одбије и пресуди на исплату парничних првостепених, позивних и ревизионих трошкова.

На ревизију туженог тужитељица је на време дала одговор.

Ревизију тужени оснива на разлозима из бр. 2, 3 и 4 § 597 Грпп.

Жали се тужени што позивни суд није одредио надопуну доказног поступка у правцу да се прибави оригинална одлука одбора Матице Српске о овлашћењу за покретање овог отказног поступка и да се преслушају сведоци.

Жалба је неоснована, јер је позивни суд образложио зашто је одбио предложени доказни поступак, на име зашто је сматрао да је чињенично стање довољно расветљено у том правцу, што је доиста и тачно јер стоји исказ сведока Др. А. М, који је изјавио да је на седницама Управ. одбора Матице Српске у два маха решено, да се туженоме откаже и у том смислу дато је овлашћење правозаступнику Матице Српске.

Не стоји ни друга жалба туженог, да је у току доказног поступка пред првостепеним судом утврђено, да је тужени кирију платио већ пре подношења отказне молбе од стране тужиље, значи да у времену када је отказ поднесен, разлог за отказ (неплаћање кирије), већ није постојао; ова жалба не стоји зато, што је баш по првостепеном суду утврђено, да туженик кирију не плаћа, а да благајник Матице кирију није примио зато што је отказ већ предат био на поступање матичином правозаступнику, што значи да кирија није плаћена пре отказа, али је свакако био у закашњењу са исплатом кирије и то је закашњење и остало као разлог за отказ.

Погрешну правну оцену ствари (§ 597 бр. 4 Грпп) види тужени у томе, што је сувласник друге половине спорне куће З. М. која се није придружила отказу, па да би отказ тужитељице био правовољан требао је и други сувласник прикључити се отказу и тек у том случају је могао суд отказ уважити; отказ саме тужиље суд није могао уважити.

Неоснована је и ова жалба.

У првом реду преслушана као сведок З. М. изјавила је да од кираџија које Матица Српска прима у кућу, она (сведокиња) не прима никакве кирије; није даље сведокиња изјавила, да се противи отказу тужитељице.

Иначе стоји правно правило, истакнуто већ у пресуди првостепеног суда, да заједничку некретнину може дати у кирију и један од сувласника, а може исто тако дати и отказ и без приволе осталих сувласника и треће особе не могу поднети приговор, који се односи на правни делокруг сувласника, може дакле сувласник закуподавцу отказати став, ако овај не плаћа кирију, а тим пре у овом случају где тужени сувласнику З. М. није у опће плаћао кирију. Друго је питање како одговара тужитељица према свом сувласнику за евентуалну штету; ту је одговорност по општим правилима.

Ради наведених разлога ревизија као неоснована није уважена, већ нападнута пресуда одобрена.

Расположење о трошковима оснива се на §§ 152 и 143 Грпп.

Нови Сад, 21 марта 1940 године.

* * *

То правило изречено у образложењу пресуде, да „заједничку некретнину може дати под кирију и један савласник“ важи само онда, ако се томе не противи други савласник. Иначе, то је гачно, да отказ може дати и онај, ко је закључио уговор о кирији.

191.

Сипљивост коња је таква главна мана коња, за коју одговара продавац, ако се она појави за 30 дана, рачунајући од преузимања коња, сем ако је приликом предаје изречно искључио одговорност за сипљивост.

(Кс. у Новом Саду, Рев. I. 546-1935).

Касациони суд ревизију тужитеља уважава, нападнуту пресуду призивног суда преиначује и обвезује туженог да прими натраг кобилу мувастозелене боје без нарочитих знакова, око 12 године стару, те да тужитељу поврати куповну цену од 1600 дин., уједно да му исплати 120 динара на име ветеринарских трошкова, а 590 на име парничних трошкова све у року од 15 дана под претњом принудног извршења.

Истовремено се тужени осуђује да плати тужитељу у истом року на име призивног трошка 135 динара.

Образложење: Првостепени суд је удовољио тужби налазећи, да је правно правило, да продавац одговара свагда за скривене мане стоке, — у овом случају сипљу на продатом тужиоцу коњу — сем, ако није нарочито купцу на те мане указао и купац с том маном стоку примио.

Поводом призива туженога призивни је суд преиначио првостепену пресуду и тужбу одбио, јер је нашао, да је тужени продајући спорну кобилу искључио своју гаранцију за њене мане, и да је тужилац под тим условима кобилу и купио.

Против те пресуде поднео је тужилац ревизију предлажући, да се позивна пресуда тако преиначи, да се удовољи захтеву тужбе и тужени пресуди на снашање свих парничних трошкова.

Своју ревизију заснива на томе, да је позивни суд ствар погрешно правно оценио (§ 597 т. 4 Грпп.).

Сматра наиме, да је тужени продавајући кобилу тужиоцу онакву, какву је види, искључио само видљиве мане, а да је хтео искључити и унутарње, да је морао изричито навести, да не одговара за унутарње мане (сипљивост и т. д.).

Разлози ревизије су основани.

Саслушани сведоци П. Л. и М. К. посведочили су, да је тужени продавајући спорну кобилу изјавио тужиоцу, да не одговара за евентуалне мане, него да је продаје, како ју је тужилац видео.

Ниједан од њих није потврдио, да је било говора о сипљивости, а још мање, да би тужени продавајући кобилу искључио одговорност за сипљивост.

То није исказао ни сам тужени преслушан у току позивног поступка у сврху доказивања, већ је само исказао, да је предложио тужиоцу, да се кобила води ветеринару на преглед, што је исти одбио.

Уважи ли се, да је тужени као власник спорне кобиле, који се њоме служио морао радећи с њом знати, да је кобила сипљива, а уважи ли се, да је то скривена мана, која се приликом спољњег прегледа коња не мора приметити, нужно произлази, да се за такву ману, која се је опазила код туженог пре истека рока од 30 дана од момента преузећа кобиле, мора претпоставити, да је била од ње болесна још код туженог, јер противно доказано није.

Продавац пак за таквог коња не би само онда јамчио, да је то јемство приликом продаје изричито искључио, што међутим доказано није.

Према томе тужиоцу припада право, да с наслова

јемства тражи уз истодобни повратак кобиле, куповну цену, као и трошак ветеринарског прегледа.

Што се тиче камата на куповнину и на трошак ветеринарског прегледа, Касациони суд налази, да исте тужиоцу не припадају, јер је тужитељ неспорно уживао коња, а тужени куповнину, па се камате сматра измире-ном вредношћу употребе коња.

Ваљало је стога, јер предлежи погрешна правна оцена ствари у позивној пресуди (§ 597 т. 4 Грпп.) исту преиначити и судити као у диспозитиву.

Позивни и ревизијски трошак досуђен је по §§ 143 и 152 Грпп.

Нови Сад, 7 фебруара 1940 године.

* * *

Види: VIII. 77. са белешком.

192.

I. За штету учињену по корисним домаћим животињама, власник животиње одговара само онда, ако се штета може свести на његов нехат (непажњу) т. ј. ако је власник прећукао неко опасно својство пред лицем, коме је поверено шимарење те домаће животиње. —

II. У смислу §-а 6 Закона о осигурању радника од 14-V 1922 год. такве особе, које пригодно, од случаја до случаја раде код извесног лица, у његовом кућанству и немају карактер сталног намештеника или запослења, није потребно пријавити Окружном уреду за осигурање радника. (Кс. у Новом Саду, Рев. 230-1935).

Касациони суд ревизиону молбу тужиље одбија и обвезује тужиљу да у року од 15 дана под претњом принудног извршења плати туженику С. Б. на име ревизиског трошка 1079 динара.

Разлози: Првостепени суд је одбио тужитељицу с тужбом и то у погледу туженог В. М. налазећи да пок. Б. С. није био у правном односу с њиме, а гледе туже-

ног С. Б. налазећи да истог не терети кривица или нехат, јер је пок. Б. С. радећи око коња морао знати да је ждребац опасан те јер и у критичном случају тужени С. Б. није послао истог, да ждребца умири.

Другостепени је суд тужитељицу одбио и првостепену пресуду потврдио налазећи гледе туженог С. Б., да није могао наћи доказа да је пок. Б. С. убио коњ истог туженика, а уз то, да нема доказа да је исти коњ ђудљив и опасан, те да је тужени С. требао опоменути да се чува.

Гледе туженог В. М. пак је нашао, да није постојао прави однос између њега и пок. Б. С.

Против те пресуде поднела је ревизиону молбу тужиља предлажући, да се нападнута пресуда преиначи, те тужени пресуди по захтеву тужбе и на плаћање свих проузрокованих парбених трошкова.

Тврди, да је призивна пресуда донесена са повредом материјалног и формалног права.

Ту пак повреду налази у томе, што је призивни суд установио, да није доказано, да је пок. Б. С. погинуо од коња (ждребца) туженог С. Б., и ако је то неспорно, те иако је неспорно, да је погинуо у вршењу своје дужности као покућар у гостионици туженог В. М.

Правно је правило да за штету наиме, учињену по корисним домаћим животињама — какав је и коњ — власник домаће животиње одговара само онда, ако се штета може свести на његов нехат (непажњу) т. ј., ако је власник прећутао неко опасно својство пред лицем коме је поверено тимарење те домаће животиње.

У конкретном случају пак нису нижи судови установили, да је тужени С. Б. поверио пок. Б. С., да пази на његове коње, према чему се не може исти учинити одговорним ни за случај, да је пок. Б. без овлаштења да пази на његове коње, приближио се ждребцу и био од истог тако ударен, да је за два дана умро.

Што се тиче туженог В. М. оба су нижестепена суда установила да пок. Б. С. није био сталан намештеник ње-

гов, већ, да је само пијачним даном, недељом и кад је било више коња и кола долазио у двориште туженог В. и по дозволи истог помагао у штали чувати коње, чистити кола и т. д. за чега је од власника коња и кола добивао извесну награду.

Тужитељица то установљење напада ревизијом тврдећи да је покојни Б. био у служби В. М. без обзира колике су му принадлежности, те да је одговоран, јер га није пријавио као свог намештеника Окружном уреду за осигурање радника; а јер је погинуо код њега у вршењу своје службе.

То установљење позивног суда није у опреци са садржајем парначних списа нити се збило услед нетачне примене или непримене правног прописа (§ 533 Грпп.), па је стога меродавно и за ревизијски суд.

У смислу пак § 6 Закона о осигурању радника од 14-V 1922 такове особе које пригодно од случаја до случаја раде код извесне особе у његовом кућанству и немају карактер сталног намештења или запослења, није био дужан тужени В. М. пријавити Окружном уреду за осигурање радника, па ако то није учинио, не може на том основу тужиља од њега отштету тражити за изгубљеног супруга.

Како туженог С. Б. не терети кривица за нехат, а како је пок. Б. С. бавећи се око коња морао, кад је већ истима прилазио, приступити са потребном опрезношћу јер је он за те ствари по свом позиву морао бити потпуно вешт и дорастао, те када је ипак од ударца коња страдао, мора се узети да је несретни случај се догодио случајно, за који своси последице онај, у чијој се особи или имовини догодио. Поред оваквог правног стајалишта Касационог суда, жалба у погледу наводно нетачног установљења позивног суда гледе околности да ли је пок. Б. С. погинуо од ударца коња туженог С. Б., као неодлучна за овај спор постала је беспредметна.

Ради тога је у недостатку разлога из § 543 Грпп.

да се призивна пресуда било преиначи, било разреши, ваљало ревизиону молбу тужиље као неосновану одбити.

Ревизијски трошак досуђен је по §§ 542 од. задњи 508 и 425 Грпп.

Нови Сад, 13 децембра 1939 године.

193.

Ако ваљаност уговора зависи од одобрења сирочадске власти, пунолетна уговорна странка — у оскудици друкчијег споразума — не може одустати од правног посла све док се не реши питање одобрења или неодобрења (односно до истека времена потребног према околностима случаја).

(Кс. у Новом Саду, Рев. II. 496-1936).

Касациони суд ревизију тужитеља не уважава, пресуду призивног суда одобрава и тужитеља осуђује да туженом у име трошкова ревизискога поступка плати, у року од 15 дана под претњом оврхе, 1086 динара.

Разлози: Тужитељ је у тужби навео да је од тужених као наследника њиховог оца, пок. Н. М., купио бестеретно кућу, (10/11 делова) уписану у гунт. улошку општине Б. Г. број 1035, парц. број 341, 342, за цену од 58.500 динара, од које је своте одмах исплатио 30.000. Продавци су приликом продаје тврдили да њихова маћеха уд. Н. М. на кући нема право уживања, међутим се она након шест недеља у кућу уселила. Тужитељ ју је из куће избацио, али је она кренула против њега парницу са којом је и успела, јер јој је суд признао право становања на половини куће. Према томе тужени су га приликом састава купопродајног уговора довели злонамерно у заблуду, и како му кућу нису предали у посед бестеретно она има право да тражи развргнуће уговора и повратак исплаћене куповнине у износу од 30.000 дин. као и накнаду парничних трошкова, који је морао надати маћехи тужених у парници коју је она против

њега водила. Тужени су у своју одбрану навели, да ни тужитељ са своје стране није уговорним дужностима удовољио, јер је исплатио, додуше, од куповнине 30.000 динара, али су ту своту добили само пунолетни продавци, док малолетни Н. С., Л., И. и И., нису добили ништа, јер је куповнина њима требала бити исплаћена тек по одобрењу уговора од стране Сирочадског стола. Како, међутим, Сирочадски сто у питању одобрења или неодобрења уговора још није решио, тужитељ је дужан чекати решење Сирочадског стола, а дотле није властан да од уговора одустане.

Првостепени суд, Окружни суд у Н. С., одбио је тужитеља са тужбом и осудио га да плати трошкове, а призивни суд, Апелациони суд у Н. С., потврдио је ту пресуду првостепенога суда и тужитеља осудио да плати и трошкове призивнога поступка.

Није основана ревизијска жалба тужитељева, да је Апелациони суд повредио правне прописе, јер је исти суд изрекао да ни тужитељ са своје стране није уговорним условима удовољио, будући је исплатио само одговарајући део куповнине пунолетнима, а да развргнуће уговора већ ни зато не може тражити. У одговору на ревизију, тужени оправдано истичу да тужитељ ту изреку Апелационог суда не напада, те је пресуда већ из тога разлога на закону основана. Сем тога Апелациони суд са разлогом изриче, да тужитељ све до решења Сирочадскога стола о томе да ли купопродајни уговор одобрава или не одобрава, остаје везан и да пре тога решења од уговора не може одустати. Ни тужитељ, међутим, не тврди, да је Сирочадски сто по том питању већ донео правоснажно решење, и да би он услед тога обавезе чекања био ослобођен.

Расположење у погледу трошкова ревизионога поступка оснива се на прописима §§ 152 и 143 Грпп.

Нови Сад, 16 марта 1940 године.

194.

За постајање дела из §-а 322 одељ. 1 Кр. з. потребно је поред осталог: а) у објективном правцу, да се противправно присвајање односи на шуђе покретне ствари; и б) у субјективном правцу, да код учиниоца постоји свест о томе, да се ради о шуђој покретној ствари.

(Кс. у Новом Саду, Кно. 28-939).

Касациони суд установљава да је пресудом Окружног суда као инокосног суда у П. од 20 децембра 1938 бр. Кзп. 671-1937 повређен закон у § 322 од. 1 Кр. з. у вези § 337 бр. 1 сл. а) Скрп., а пресудом Апелационог суда у Н. од 24 марта 1939 године бр. Кппа 16-939 повређен закон у § 398 од. 4 Скрп. у вези 408 од. 2 Скрп.

С тим у вези, а на основу § 357 од. 3 Скрп. поништава напред наведене пресуде и наређује Окружном суду као инокосном суду у П. да одржи нови претрес и донесе нову одлуку.

Разлози: Главни државни тужилац ставио је захтев за заштиту закона тражећи да Касациони суд установи да је пресудом Окружног суда као инокосног суда у П. од 20 децембра 1938 године Бр. Кзп. 671-1937 повређен закон у § 323 од. 1 Кр. з. зато што дело за које су оптуженици оглашени кривима није уопште кривично дело, а Апелациони суд у Н. да је својом пресудом од 24 марта 1939 године бр. Кппа 16-1939 повредио закон у § 399 од. 3 Скрп. у вези §§ 398 од. 4 и 408 од. 2 Скрп. зато што, одбацујући призиве државног тужиоца и оптуженика у погледу одлуке о казни, није у смислу наведених законских наређења по службеној дужности узео у обзир повреду материјалног закона из § 337 бр. 1 сл. а) Скрп. пошто је ова почињена на штету оптуженика, те пресуду Окружног суда поништио и оптужене на темељу § 280 од. 1 ст. 1 Скрп. ослободио од оптужбе.

Захтев за заштиту закона, уколико се тиче пресуде Окружног суда, утолико је основан што је Окружни суд

као инокосни суд оптужене Б. Ј. и Б. А. огласио кривима за дело из § 322 од. 1 Кр. з. а да није установио такве битне околности на којима се по правилној примени закона има заснивати пресуда.

За постојање дела из § 322 од. 1 Кр. з. потребно је, поред осталог, и ово двоје:

а) у објективном правцу, да се противправно присвајање односи на туђе покретне ствари;

б) у субјективном правцу, да код учиниоца постоји свест о томе да се ради у туђој покретној ствари.

У предметном случају Окружни суд ни једну од ових битних околности није јасно и одређено установио, односно није установио такве околности на основу којих би се закључивањем могло утврдити да ли радња оптужених садржи или не садржи те битне елементе.

Према установљењу Окружног суда, оптужени Б. Ј. и Б. А. су и после правомоћности јавне судске дражбе, на којој је месеца априла 1936 године било продато њихових 15 јутара земље и половине куће, без ичијег одобрења и овлашћења и надаље обрађивали ту земљу иако их је старатељ секвестра био опоменуо да они немају више права на ту земљу, пошто је она предата на јавној дражби, па су тако и у 1937 години били сву земљу обрадили и посејали, а у јесен исте године са девет јутара те земље без ичијег овлашћења обрали око 135 мтц. кукуруза у вредности око 13.000 динара и овај плод однели кући. Окружни суд је нашао да се у таквој радњи оптужених стичу сви објективни и субјективни елементи преступа против власништва из § 322 од. 1 Кр. з., за које их је огласио кривима.

На основу овако установљених чињеница не може се међутим јасно и ван сваке сумње извести правни закључак да ли су плодови које су оптуженици обрали и однели својој кући — а о којима је овде реч — сачињавали власништво дражбеног купца В. Б. као земљишно-књижног власника земљишта са кога су плодови убрати

или су пак били власништво оптуженика. У потоњем случају оне за њих нису биле туђе покретне ствари, те тако у њиховој радњи присвајања тих плодова не би било једног од битних састојака дела из § 322 од. 1 Кр. з. Из пресуде Окружног суда не види се наима да ли је дражбени купац после правоћности дражбе био уведен и у посед купљених некретника, те да ли је тако постао и ванземљишнокњижни власник истих или су у поседу и после дражбе остали оптуженици, те тако остали надаље вангрунтовни власници истих, пошто се купњом на дражби стиче само правни наслов на право власништва, док се земљишнокњижно власништво стиче уписом у земљишне књиге, а ванземљишнокњижно власништво пре дајом — традицијом — односно увођењем у посед. Исто тако не види се из пресуде Окружног суда да ли су оптуженици били у добронамерном (поштеном) или у злонамерном (непоштеном) поседу земље са које су предметне плодове убрали. У првом случају би власништво одвојених плодова припадало њима с обзиром на правно правило да поштени поседник стиче право власништва на све плодове, који су било на који начин одвојени од ствари за време његовог мирног и несметаног поседа. У случају злонамерног (непоштеног) поседа оптуженика међутим власништво ни на одвојене плодове не би припадало њима, па би тада ти плодови за њих биле туђе покретне ствари у смислу § 322 од. 1 Кр. з.

Но, уколико би се и установило да власништво на убране плодове о којима је реч није припадало оптуженицима, да би се оптуженици могли огласити кривима за дело из § 322 од. 1 Кр. з., било би потребно да се установи да су они те плодове противправно присвојили знајући да они сачињавају туђе власништво. Окружни суд мора дакле да одређено установи такав умишљај код оптуженика и да нарочито установи околности на основу којих је извео закључак о постојању таквог умишљаја.

Према свему изложеноме, Окружни суд је доиста

повредио закон у § 322 од. 1 Кр. з. у вези § 337 бр. 1 сл. а) Скрп., када је оптужене огласио кривима, а да претходно није расветлио чињенично стање у погледу наведених битних околности.

Из истих разлога основан је захтев за заштиту закона и уколико се тиче пресуде Апелационог суда, који је поводом изјављених призива гледе одлуке о казни наведеној повреди материјалног закона — пошто је учињена на штету оптуженика — морао по службеној дужности узети у обзир, пресуду Окружног суда поништити и упутити ствар на нови претрес и одлуку. Када тако није поступио, повредио је закон у горе наведеним законским наређењима.

Касациони суд је зато захтев за заштиту закона уважио и пресудио као у диспозитиву.

Нови Сад, 29 марта 1940 године.

195.

Сваку штету, коју би висока дивљач (јелен, срна) нанела усевима, расадницима или другим гранама привреде и шумарства, дужан је у целости да накнади онај поседник или закупник лова на чијем се ловишту гаји поменушта дивљач, у колико се штета пријави власти у року од 8 дана. За штету што је почине дивље свиње, закупник лова не одговара (§ 8), сем случаја ако их гаји у ограђеном простору.

(Кс. у Новом Саду, Рев. I. 561-1935).

Касациони суд ревизију тужиоца не уважава, нападнуту пресуду призивног суда потврђује. Жалбу у погледу парничних и призивних трошкова одбацује.

Образложење: Против пресуде призивног суда којом је првостепена пресуда тако преиначена поводом призива туженог, да је досуђена свота од 296·80 динара уз пребој парничних трошкова, уложио је ревизију само тужилац предлажући, да се призивом досуђена свота повиси

на износ од 846 динара, те да му се досуде парнични трошкови од 260 динара, као и позивни и ревизиови трошкови.

У својој ревизији напада тужилац позивну пресуду зато што позивни суд није узео у обзир оне доказе, из којих излази, да тужени у свом ловишту храни и одгаја дивље свиње.

Како тужитељ у својој ревизији не наводи, који су то докази, то му ревизија у том делу није прописно ни образложена, те ју овај суд не би могао ни у обзир узети.

Али, та жалба вије ни основана, јер се за пресуђивање овога случаја имају применити прописи старог закона о лову (зак. чл. ХХ: 1883), јер се је по тврдњи тужиоца штета од јелена и дивљих свиња догодила јуна односно септембра 1933, а нови закон о лову је на територији Дунавске бановине у смислу његовог § 113 ступио на снагу даном 15-II 1935, када је објављена Уредба за извршење новог закона о лову из год. 1931.

По том пак старом закону о лову, с обзиром на његов § 7 за штету, што почине дивље свиње, закупник лова не одговара и ако их гаји, јер одговара само за високу дивљач коју гаји.

За дивље би свиње одговарао по општем приватном праву, само, када би их одгајивао у ограђеном простору, јер би тада исте биле његова својина. Тужитељ пак сам признаје, да је туженикова шума неограђена.

Не стоји ни ревизијски навод, да је у парници Окр. суда у С. П. 136-1935, доказано, да тужени одгајива дивље свиње, јер је у тој парници баш доказано, да их не одгајива.

Не постоји ни ревизијски разлог, да би се ствар ова имала пресудити на основу прописа општег приватног права о одговорности за накнаду штете јер закон садржава посебне прописе материјалног права, који се као специјални прописи имају и применити.

Из тих разлога није се могла уважити ревизија тужитеља у меритуму ствари.

Како се жалба у ревизији гледе парничних трошкова у таквом случају с обзиром на § 157 Грпп. сматра као рекурс, то је тај део ревизије Касациони суд морао одбацивати по § 622 Грпп.

Нови Сад, 25 јануара 1940 године.

* * *

Та одредба из §-а 8 зак. чл. ХХ: 1883, да се не надокнађују штете причињене по грабљивим и штеточним животињама, не може се применити онда, ако поседник ловишта гаји оваке штетне животиње, или својим скривљеним делањем односно пропуштајем потпомогне да се намноже грабљиве или штетне животиње. (Начелна одлука II. грађ. сената К. 4652-918).

196.

По §-у 934 Агз. само одговорне странке или њихови универзални наследници могу напасти уговор на основу оштећења преко половине.

(Кс. у Новом Саду, Г. 373-933).

* * *

Угарско право не познаје ову устапову.

197.

Правно је правило, да деца односно десценденти, као обдарени, одговарају за издавање нужног дела у сразмери вредности која премаша њихов наследни део, и то без обзира када је учињен поклон, — док они, који стоје изван наследне везе, за нужни део одговарају у сразмери вредности целе имовине, која им је поклоњена.

(Кс. у Новом Саду, Г. 194-933).

198.

У парници ради брисања укњиженог заложног права, тужени је осуђен, да је дужан брисати укњижено заложно право или — и ако је тужитељ ставио као други, алтернативни захтев за исплату заложним правом осигуране своје — да у судски депозит стави прошувред-

ност тога шерета, јер захтев за исплату садржи у себи и мањи захтев: на депоновање.

(Кс. у Новом Саду, Н. Г. I. 336-934).

199.

И ако је разлаз брачних странака уследио услед новијих размирица, није искључено, да тужени изнесе и друге раније чињенице у доказ тужитељнице кривице.

(Кс. у Новом Саду, Рев. 11-935).

200.

Истина, може се тражити строга забрана и пре покретања парнице, ако за то, по §-у 237 Извршног закона, предлеже услови, али по §-у 244 истог закона поверилац је дужан да покрене парницу у крајњем року од 30 дана, рачунајући од дана доставе решења о одређивању судске забране, јер се иначе на захтев приватне странке судска забрана има брисати.

(Кс. у Новом Саду, Рек. 393-1935).

201.

По одељ. 2 §-а 97 Закона о осигурању радника, ако осигуранику припада услед несретног случаја право на накнаду према трећем лицу, то право прелази до износа стварно издатих пошпора и накнада на Средишњи уред за осигурање радника (законска цесија).

(Кс. у Н. Саду, Г. 619-1932).

202.

1. По сталној судској пракси од стране родитеља, на уживање деци дате некретнине, сматрају се, да су дате до опозива. Противно има да докаже онај, ко то тврди. — II. Када муж приликом склапања брака и с обзиром на брак, добије од свога оца земљу на уживање, у томе случају се сматра, да је уживање дато не само

у корист једнога, него у корист оба брачна друга, услед чега право на уживање не престаје смрћу мужевљевог, него по смрти његовој прелази на жену му.

(Кс. у Новом Саду, Г. 674-1933).

203.

Правно је правило, да када странке уговоре да се куповина има исплатити тачно одређеног дана и на уговореном месту, али не утврде уједно и то, да склопљени правни посао пада, у том случају, ако се исплата куповнине не изврши на начин, предвиђен у уговору, или ако то не излази већ из природе правног посла, тада се не може сматрати, да је везивање исплате куповнине за један одређени рок и место исплате, такав разрешни услов, услед чијег неиспуњења би странка могла тражити разрешење уговора.

(Кс. у Новом Саду, Г. 487-1927).

204.

Правни је пропис, да продавац, уколико је некретнину продао бестеретно, није у праву да тражи исплату куповнине све дошле, док укњижене терете не брише, а у најбољем случају, уколико се купац налази у поседу некретнине, властан је да тражи, да купац куповнину стави у судски полог; према томе нема повреде правног прописа у томе, што је призивни суд изрекао, да је ту. житељ остаток куповнине био у праву положити у судски депозит и тиме да је уговорним обавезама у погледу исплате куповнине удовољио.

(Кс. у Новом Саду, Г. 487-1927).

205.

У парницама у којима се одређује укњижење грунтовног права власништва, има се у пресуди дозволити овлаштену лицу, да може на основу пресуде тражити,

непосредно код груншт. власти укњижење права власништва на упарничене некретнине, без тражења извршења.

(Кс. у Новом Саду, Г. 487-1927).

206.

I. Удовица, чије је право плодуживања правомоћно ограничено, па ипак и надаље остане у поседу упитних некретнина, само онда није дужан да плаћа измаклу добит, ако су власници некретнина ћушке пристале на даље поседовање. — II. Оправдању због закашњеног одговора у ревиз. поступку има места само онда, ако тај уговор садржи и молбу ради придружења ревизији.

(Кс. у Н. Саду, Г. 582-1927).

207.

Веровник нема права да се жали против тога, што је на основу купопродајног уговора, истодобно са правом власништва одређено укњижење плодуживања у корист трећег лица.

(Кс. у Новом Саду, Вп. 530-1931).

* * *

Утецатељ у упитном уговору не фунгира као угов. странка.

208.

I. На расправи признате чињенице по §-у 263 Грп. није потребно доказивати. — II. Неуштање у посед није теоретско оспоравање поседа, већ је то спречавање поседника, да се служи са дошћном ствари, а то је чин, који садржи у себи сва обележја сметања поседа.

(Ас. у Новом Саду, као рев. суд Бр. Г. 1695-928).

209.

Против решења, донесених у поступку ради разделебе куповнине у погледу некретнина, ако се не ради о самом

распоредном решењу, нема шеста правном леку прошив одлуке II. ст. суда, према § 40 зак. чл. LIV: 1912.

Кс. у Н. Саду, Вп. 611-1931).

* * *

У датом случају није било у питању мериторно распоредно решење, већ само то: да ли се има одржати или одгодити расправа

210.

У смислу зак. чл. VIII и XXI: 1901. као и у смислу Правилника број 1/1903 М. У. о заштити напуштене деце, надлежна општина дужна је, да се брине о издржавању напуштене деце испод 15 година, ако су без иметка, али предуслов ове законом одређене обвезе и преноса обвезе издржавања на општину јесте то, да се напуштеност пријави, и на основу тога, поред установљења надлежности, да се на то обвезаној општини пружи могућност старања о напуштеној деци. — Онда када треће лице тражи од општине накнаду трошкова, употребљених на издржавање напуштене деце, надлежан је грађански суд. (Кс у Н. Саду, Рев. I. 987-1939).

Касациони суд приговор недопуштености правног пута одбацује, ревизију тужене не уважава, а тужену осуђује да у року од 15 дана под теретом принудног извршења плати туженој на име ревизијских трошкова своту од 587 динара.

Образложење: Првостепени суд је досудио тужиоцу, као именованом тудору малолетних Х. Г. и М., деце пок. Х. Р., градског чиновника из П., износ од 11138 динара, те парнични трошак, јер је тудор и ако на то по закону није био дужан, из свог иметка издржавао речене малолетнике, док није решено по Министарству Унутрашњих дела, која је општина завичајна за исте малолетнике.

Призивни суд је првостепену пресуду у целости потврдио.

Против те пресуде поднела је тужена ревизију пред-

лажући, да се у првом реду цео поступак на основу § 571 т. 3 Грпп. поништи, а у случају, да се том предлогу не би удовољило, да се обе нижестепене пресуде преиначе, тужитељ са тужбом одбије и у оба случаја пресуди на снашање парбених, призивних и ревизионих трошкова.

Приговор, да редовни суд није за решење овог предмета надлежан, те да би се стога имао цео поступак поништити, није се могао уважити, јер су оба нижестепена суда прогласили се, надлежним, а против закључка другостепеног суда, којим се потврђује првостепени закључак, па и у питању надлежности, нема по § 622 Грпп. места правном леку, јер, ма да су оба нижестепена суда изrekli пресуду, питање надлежности, и ако уједно са главном ствари пресудом решено, има се сматрати и третирати по прописима који вреде за закључке.

Међутим и иначе захтев трећег лица, који потиче из издржавања напуштене деце, као приватно-правни захтев, спада на судски, а не на управни пут.

Тужени у ревизији наводи, да у смислу § 18 Закона о градским општинама, требала је општина З. или К., које су са општином града П. водиле спор о завичајности малолетних, да издржавају малолетнике, а не тотор, те су тада требале накнаду учињених издатака тражити од надлежне општине.

Овај разлог не стоји, јер он претпоставља, да она општина, где су се затекли чланови друге општине, који су у беди, има да за њих изврши најнужније издатке за издржавање, па после да тражи, да јој чланови друге општине те издатке репартирају.

У конкретном се пак случају није знало, која је општина за малолетнике надлежна, па зато је тужилац, као тотор, јер се ниједна општина није за малолетнике старала, вршио издатке за њихово издржтање, док надлежно Министарство није њихову надлежност одредило.

У смислу зак. чл. VIII и XXI из год. 1901, као и у смислу правилника број 1/1903 М. У. Д. о заштити на-

пуштене деце, надлежна општина дужна је, да се брине о издржавању напуштене деце испод 15 година, ако су без иметка, али предуслов ове законом одређене обвезе и преношења обавезе издржавања на општину јесте то, да се напуштеност пријави, и на основу тога, поред устављених надлежности, да се на то обвезаној општини пружи могућност старања о напуштеној деци.

У конкретном случају из одлуке градског сирочадског стола у В. Б. (сада П.) од 18-И 1934 број 1522-1932 произлази, када се је истом прогласио ненадлежним за старање о малолетницима — да је тужена том згодом сазнала, да су деца пок. Х. Р. напуштена.

Тутор пак тражи накнаду издатака, учињених за малолетнике од 1 априла 1934, дакле од времена, када је тужена већ имала знања о напуштености деце.

И ако је решење о питању завичајности уследило тек 31 јануара 1938, питање дужности издржавиња деце почиње већ од дана пријаве, да су деца напуштена, т. ј. од јануара 1934, а не од дана када је донесено решење Министарства унутрашњих дела по питању завичајности деце.

Неодлучно је овде питање, чији је тужилац био *pergotium gestor*, јер је он као треће лице трошио, што је била дужна трошити тужена, па је стога дужна иста дати накнаду.

Пошто је редовни суд надлежан за решење овога спора, неодлучно је, да ли је тужена имала и колико расположивих, односно одобрених кредита за сврху издржавања напуштене деце, јер се тужена, чим је примила извештај од сирочадског стола, морала постарати за старање буџетске могућности.

Истина је коначно, да у смислу § 8 Закона о болницама од 27-И 1930, лечење болесника од туберкулозе спада на терет држ. буџета, но тај ревизијски разлог овде нема основа. будући је већ првостепени суд одбио тужитеља са захтевом за лечење малолетне Х. Г. од

туберкулозе костију, а пресуду у том погледу је потврдио и прививни суд, против ког дела пресуде и нема правног лека од стране тужиоца.

Пошто не предлеже ревизијски разлози из § 597 т. 1 и 4 Грпп. на којима тужитељ своју ревизију заснива, ни да се укине, ни да се преиначи прививна пресуда, валао је ревизију тужеве одбити и судити као у тенору.

Ревизијски трошак је досуђен по § 143 и 152 Грпп.

Нови Сад, 1 априла 1940 године.

211.

1. По §-у 228 Трг. закона, задруга правно не постоји док није уписана у трговачки регистар и упис није обнародован у Службеним новинама. Сви они који пре уписа и обнародовања задруге поступају у њено име, лично су и солидарно одговорни. — II. По §-у 9 зак. чл. XXIII: 1898 год. приступ бива писменом изјавом, изстављеном у смислу тога §-а. Примање у чланство бива закључком управе, који се у овом случају доноси у већу од најмање 3 члана, већином гласова, што се из записника мора видети. Не може се утврдити чланство неког задругара на основу тога, што је исти уведен у списак задругара, што је тим списком као члан пријављен суду, па ни на основу тога, што је исти плаћао и бележио уделе и присуствовао скупштинским седницама.

(Кс. у Новом Саду, Рев. II. 898-938 — 834-938).

Касациони суд, услед ревизије тужитеља укида пресуде нижих судова, ствар враћа парничном суду првог степена и упућује тај суд да настави расправљање и по том донесе нову одлуку.

Образложење: Првостепени је суд тужитеља са тужбом одбио. Ову је пресуду одобрио Апелациони суд не уваживши призив тужитеља, те пресудио овога на исплату призивних трошкова.

Пресуду Апелационог суда напада ревизијом тужитељ

који ставља ревизијски предлог, да се нападнута пресуда преиначи, тужби места даде и осуди тужена на исплату парничних првостепених, призивних и ревизионих трошкова.

Тужитељ своју ревизију оснива на разлозима из бр. 2 и 4 § 597 Грпп.

Услед ревизије тужитељеве требало је укинути обе пресуде нижих судова и ствар вратити првостепеном суду на даљи поступак и доношење нове одлуке.

Погрешно је становиште Апелационог суда, да § 228 Трг. зак. има само декларативни карактер. Према јасној одредби тога параграфа, задруга правно не постоји пре но што је уписана у трг. регистар и пре но што је упис исте обнародован у Службеним Новинама. Доследно томе, исказује исти параграф, да сви они који пре уписа и обнародовања задруге поступају у њено име, лично су и солидарно одговорни. Ово је логична последица предњег расположења, јер исти не могу обвезати задругу која још не постоји. Логична последица је и то, да тако не постојећа задруга не може имати ни чланова а кредитори се могу обратити само противу оних, који су у име још непостојеће задруге поступили, а не могу тражити наплату од чланова задруге, чији би чланови они истина постали, да је задруга уписана и упис обнародован. Пре тога кредитори не стоје у никаквом правном односу са будућим члановима и не могу од њих тражити наплату своје тражбине, услед чега је и распис извршен на оваке нечланове без важности и исте не веже.

Суд (првостени) међутим није утврдио, дали је задруга обнародована или не. Изјава Др. С. М., управитеља стечајне масе, дата у свом поднеску од 12 октобра 1939, дакле у току ревизионог поступка, да је главни Савез српских земљорадничких задруга у Б. оснивање задруге публиковао у своме главном органу „Земљорадничка Задруга“ број 36 од 11 октобра 1931 на страни 576, дата је истоме сада и није ничим доказана.

Требало је стога пресуду укинути и вратити ствар првом суду да у даљем поступку горе наведено утврди.

Но, уколико би се утврдило, да је обнародовано оснивање задруге, погрешно је становиште суда у погледу § 9 зак. чл. XXIII: из 1898 год.

Не може се утврдити чланство неког задругара на основу тога, да је исти уведен у списак задругара, да је тим списком као члан пријављен суду, па ни на основу тога, што је исти плаћао и бележио уделе и присуствовао скупштинским седницама.

Прописи § 3 и 9 који говоре о ступању чланова у задругу, апсолутне су важности, те се ни вољом странака ни правилима не могу мењати. По § 9 приступ бива писменом изјавом, истављеном у смислу тога параграфа. Примање бива закључком управе, који у овом случају доноси у већу од најмање 3 члана, већином гласова, што се из записника мора видети. Закључак се мора донети у року од 30 дана а аналогно пропису § 315 Трг. зак. члан мора бити о пријему понуде благовремено извештен, иначе има право и пре извештаја или по добиваном извештају, одмах повући понуду и пријем одбити. Према томе првостепени суд имао би и ове чињенице утврдити ако задруга постоји и по томе донети одлуку с обзиром да се прописи V главе XXIII зак. чл. из 1898 год. могу применити само на чланове задруге.

Нови Сад, 25 јануара 1940 године.

212.

Не може се издати привремена наредба забраном отуђивања и оптерећивања инвентара апотеке, потребног за рад апотеке. (Кс. у Новом Саду, Рек. 336-1939).

Касацциони суд рекурс дужника уважава нападнути закључак у нападнутом делу мења те I степени закључак оставља на снази, и у оном делу, којим се укида и део привремене наредбе, у којем је м. фар. В. К., апотекару

забрањено свако отуђивање и оптерећивање апотеке код Св. Тројице у С.; затим I степени закључак се оставља на снази и у погледу досуђених трошкова.

Уједно се предлагатељица привремене наредбе осуђује да противној странци плати у име трошка ревизијског рекурса 2767 динара у року од 15 дана под претњом принудног извршења.

Разлози: Првостепени суд је издао привремену наредбу, којом је противнику предлагача забранио свако отуђивање или оптерећивање инвентара апотеке код Св. Тројице у С., као и пренос концесије апотеке.

Поводом противљења противника предлагача исти суд је својим закључком од 20-VII 1939 бр. П. 3865-1937 наведену привремену наредбу укинуо и осудио предлагача да плати противнику трошкове овог поступка.

Поводом рекурса предлагача II степени суд је овај закључак делимично променио тако, да је привремену наредбу одржао на снази у делу, којим је противнику предлагача забрањено свако отуђивање или оптерећивање инвентара апотеке, а захтев противника предлагача за накнаду трошкова је одбио.

Против овог закључка противник предлагача је поднео ревизијски рекурс, у коме тражи, да се укине и забрана отуђивања и оптерећивања инвентара апотеке, те да се предлагач осуди да плати све трошкове.

Овај рекурс морао је Касацион суд уважити и то из ових разлога:

Према ст. 2) § 330 Ип. захтеви и права, која су изузета испод извршења, не могу бити ни предметом привремених наредаба.

Према § 17 Закона о апотекама од 7-IV 1930 принудно извршење над апотеком се може водити само принудном управом. То потврђује и ст. 7) § 209 Ип. кад каже, да справе, посуђе и залихе робе, које су неопходно потребне за пословање апотеке не могу бити предмет извршења, али да апотека може бити стављена под принудну управу.

У § 331 Ип. су таксативно наведена средства обезбеђења привременом наредбом, а међу тима се не спомиње и принудна управа, која се једино може применити као средство извршења против апотека.

Услед горњих прописа не може се издати привремена наредба забраном отуђивања и оптерећивања инвентара апотеке потребног за рад апотеке.

Како предлагач није означио посебно предмете инвентара апотеке који истој нису неопходно потребни за рад, то је оправдан првостепени закључак, који је привремену наредбу укинуо.

У погледу трошка противника предлагача, који успе да се привремена наредба укине, има применити § 143 Грпп. с обзиром на § 68 Ип. у вези са § 351 Ип. зато је основан првостепени закључак и гледе трошкова.

Одлука о трошку ревизијског рекурса оснива се на истим прописима.

У Новом Саду, 17 фебруара 1940 године.

* * *

XVIII. 124.

213.

I. Из штете проузроковане у времену службене дужности од старене војних лица, ова лица, па следствено и Држава, чији су они органи, не одговарају по §-у 78 Чз. За овај случај важе прописи чл. 18 Устава и чл. 570 Оиз. Тужба мора бити подигнута против извршиоца и Државе. Само против Државе само онда, ако надлежна власт пропусти или ускрати да означи орган, који је штету проузроковао. — II. Суђење по аналогiji може бити само онда, када за неки особити посао или случај нема одређених правила у општим законима или у обичајима. — III. За тужбе из основа накнаде штете проузроковане од војних лица у вршењу службене дужности, није прописан никакав засебан рок, те се из њих на застарни рок има применити чл. 585 Оиз. (општи рок за тужбе ради накнаде штете.)

(Велики суд Подгорица, Рев. 10-40).

Не уважава се ревизија.

Потврђује се побијена пресуда апелационог суда.

Туженик је дужан у року од 15 дана накнадити тужиоцу трошак ревизијског поступка у износу од 1244/67 динара.

Разлози: Ревизија побија пресуду апелационог суда због погрешне правне оцене ствари (§ 597 број 4 Грпп.), коју повреду види: у становишту апелационог суда, да је тужба за накнаду штете проузрокована од војног лица у службеној дужности могла бити заснована на § 78 Чз.; у правном схватању да су по члану 570 Оиз. и члану 18 Устава извршилац и Држава супарничари, што не стоји, али и кад би се из чл. 18 Устава дао такав смисао да оштећенику не стоји на вољи којег ће од супарничара тужити, већ Држава може одговорити само са својим органима који су наводно штету проузроковали; што се у погледу почетног рока застаре апелациони суд позива на чл. 585 Оиз., док о застари тужбе због накнаде штете коју чини чиновник при вршењу службене дужности говори § 78 Чз.; и што апелациони суд није навео законски пропис по коме је руковаоц гађања повредио правила службе нерадњом, која, би се накнада штете могла тражити, треба да је инкриминисана. Ревизија приговара и величини одређене накнаде штете.

Ревизија је у својој суштини неоснована и ако делимично оправдано побија апелациону пресуду.

Правилно ревизија напада становиште побијане пресуде да за штете проузроковане у вршењу службене дужности од стране војних лица, ова лица, па следствено и Држава, чији су они органи, одговарају по § 79 Чз. Овај пропис односи се само на лица из § 1 ст. 1 Чз. тј. на чиновнике и остале државне службенике грађанског реда, као и на службенике поштанске телеграфске струке и поштанске штедионице. Војна лица не могу се подвести ни под једну од побројаних категорија државних органа, те се на одговорност за штету проузроковану њи-

ховим службеним радом не може применити § 78 Чз., као законско правило одређено за ове случајеве. Али примени овога прописа, као прописа специјалног закона, нема места, барем не у свим његовим одредбама, ни по подобју (аналогији), јер суђење по подобју може бити само онда када за неки особити посао или случај нема у општим законима или у обичајима управо одређенога правила (чл. 3 и 781 Оиз.). Па како чл. 18 Устава у ставу 3 говори о одговорности за штете које учине грађанима државни и самоуправни органи, а чл. 570 и сл. Оиз. нормирају одговорност за штету проузроковану недопуштеним делом, а пошто су и војна лица државни органи, то у овој ствари није наступила могућност аналогне примене § 78 Чз. у свом његовом обиму. Умесно је пак, и ако тек у другом реду истакнуто, гледиште призивног суда да за одговорност војних лица, за штете причињене у вршењу службене дужности, и Државе, чији су они органи, важе прописи чл. 18 Устава и чл. 570 Оиз. Али погрешно је схватање призивног суда о природи одговорности Државе. Наиме, призивни суд држи да су у случају примене чл. 18 Устава извршилац и Држава супарничари, али да у томе пропису није предвиђена субсидијарна одговорност Државе. Тачно је да између војног лица као извршиоца и Државе постоји супарничарство, али како нити чл. 18 Устава, нити који специјални закон о војним лицима, па ни Оиз. као општи закон, не одређују природу тога супарничарства, односно природу одговорности Државе, то одговор на то питање треба потражити у другим сличним правилима (чл. 3 Оиз.), а чији став 3, ако оштећеник хоће да и Државу задржи у обавези, установљује нужно пасивно супарничарство извршиоца и Државе, а став 5 субсидијарну дужност државе на плаћање досуђене оштете. Аналогној примени § 78 Чз. на случај одговорности Државе нема сметње већ ни због тога, што се из чл. 18/3 Устав даде разабрати да је начело о одговорности Државе изражено у § 78 Чз. проширено на

све државне органе, међу које, како је то већ речено спадају и војна лица, а да намера законодавца није била да у том погледу донесе у чл. 18/3 Устава једну нову одредбу.

Али претпоставка одредбе, да тужба мора бити подигнута противу извршиоца и Државе, несумњиво је та, да је извршилац познат оштећенику, а ако му није могао бити познат, то штетнику надлежна власт треба да оштећенику означи органа, који је штету проузроковао. Пропусти ли надлежна власт да то учини, оштећеник може тужити и саму Државу. Како се из исказа сведока М. Л. види, заступник тужиоцев је неколико пута долазио у канцеларију Команде места у П. и сведока, који је тада био ађутант у тој Команди, питао што је било са кривичним предметом, по коме је вођена истрага због повреда нанесених тужиоцу ради утврђења одговорности, истичући да су му кривични списи потребни, јер се боји да ће му тужба застарати. Из оваквог исказа даде се закључити само то, да се је законски заступник тужиоцев, да код више надлежне власти дознаде ко је извршилац-штетник, па како је то остало без успеха, то јеи тужба против саме Државе правилно поднесена, јер је логички закључак да је Држава у првом реду на себе преузела одговорност за проузроковану штету. Са ових разлога оправдано је гледиште побијање пресуде о уредности тужбе.

Доследно своме становишту о примени § 78 Чз. привна пресуда погрешно и на питање застаре тужбе примењује овај законски пропис. Узгредно је напоменути да ревизија, која изгледа и сама би хтела примену § 78 Чз. на питање застаре тужбе, погрешно тумачи почетак застарног рока из овог прописа, кад налази, да се почетак застаре има рачунати од момента извршења неправилне радње односно од момента пропуштања радње, јер баш § 78 Чз. као крајњи рок за подизање тужбе одређује годину дана од настале штете, без обзира на моменат радње или пропуштања чија је последица наступела штета. На-

против правилно се позива позивна пресуда у погледу застаре на чл. 585 Оиз., као на пропис који одређује општи рок за тужбе из основа накнаде штете, причињене недопуштеним дјелом, те се тај рок, с обзиром на већ изложено у погледу суђења по подбоју, има применити на све тужбе за накнаду штетете, у колико за неке штете проузроковане од војних лица у вршењу службене дужности није прописан никакав засебан рок, те се за њих на застарни рок има применити чл. 585 Оиз.

У томе што је неексплодирана граната, остављена на месту где је гађање вршено, без обзира на прописе наставе гађања, на коју се ревизија позива, на страни одговорног лица стоји крајни немар (чл. 928 Оиз.), те се и обавеза за накнаду штете оснива на чл. 570 Оиз., па је ревизија неоснована и у колико се њома побија позивна пресуда, што није навела законски пропис, по коме је руковалац гађања повредио правила службе. Уосталом не уништавањем неексплодираних зрна, лица одређена за уништење тих зрна, повредила су изрично наређење чл. 162. Наставе гађања пешадијских пратећих оруђа, те не стоји ревизијски народ да настава гађања не предвиђа, да је официр повредио своју службу ако остане нееклодирана граната.

Неоправдано ревизија приговара величини досуђене накнаде штете, јер позивна пресуда за то даје одређени разлог — утврђено онеспособљење тужиоцево.

На основу изложенога и §§ 598-1, 603-1 и 604-1 Грпп., пресуђено је као у диспозитиву.

О трошку ревизијског поступка решено је на основу §§ 143 и 152 Грпп.

Велики суд у Подгорици, као ревизијски суд 5 априла 1940 године.

214.

У случају злочина насилног полног опћења, девојка може тражити, да јој се накнади морална штета.

(Кс. у Новом Саду, Рев. I. 617-1935).

Касациони суд ревизију туженога не уважава, нападнуту пресуду позивног суда потврђује и уједно обвезује туженог да плати тужиљи у року од 15 дана под претњом принудног извршења на име ревизионог трошка Динара 390.

Образложење: Позивни је суд тужиљи, према којој је тужени још 1924 године извршио злочин означен у § 332 тачка 1 старог кривичног закона и осуђен на 4 год. тамнице, досудио у име отштете за изгубљену моралну чистоћу износ од 5000 динара и првостепене парничне трошкове. Против те пресуде поднео је ревизију само тужени предлажући, да се нападнута пресуда у целости преиначи, тужиља са тужбом одбије и пресуди на снашање свих парничних, позивних и ревизијских трошкова.

Ревизију своју заснива на томе, да је ствар погрешно правно оцењена (§ 597 т. 4 Грпп.).

Ревизија туженог није на закону основана.

Неспорно је, да је тужени извршио над тужиљом злочин насилног полног опћења, док је још била девојчица од 14 година.

Према томе је тужени учинио према тужиљи противправни и кажњиви чин против њеног моралног интегритета чиме је оправдан захтев тужиље за накнаду штете за изгубљену моралну чистоћу и полную невиност, без обзира, да ли се је она после тога удала, па и свом сталелужу одговарајући или не.

Неодлучно је стога за саму дужност досуђења отштете што се је тужиља касније фактично удала, јер самим фактом силовања, и то још као малолетна девојчица претрпела је штету у моралној чистоћи и тиме стекла право на тражење отштете и грађанско правним путем.

Према томе не предлежи ревизијски разлог из § 597 т. 4 Грпп.

Што се тиче саме висине досуђене отштете, иста ревизијом нападнута није, па је у том погледу ваљало позивну пресуду потврдити.

Ревизијски трошак досуђен је по §§ 143 и 152 Грпп. Нови Сад, 7 фебруара 1940 године.

215.

Власт сирочадског стола престаје, чим малодобни постане пунолетан, услед чега се поступаак, налазио се он ма у коме стадију, не може наставити.

(Кс. у Новом Саду, Г. 1085-928).

216.

Ако је некретнина, која сачињава заједничку тековину, грунтовно већ подељена међу брачним друговима, онда нема места тражењу зај. тековине у новцу.

(Кс. у Новом Саду, Г. 528-928).

217.

Није досуђено супружанско издржавање, јер жена није доказала оправданост њезина непристанка да иде за мужем — што је по правилу дужност жене — и јер је материјални положај жене бољи, него мужевљев, а поред тога жена није доказала, да се из свога иметка не би могла сама издржавати.

(Кс. у Новом Саду, Г. 694-928)

218.

Касациони суд у Новом Саду је уток туженог на основу § а 558 Грпп. по службеној дужности одбацио, јер по §-у 551 Грпп. против решења онога суда, који у ствари као позивни или ревизиони суд коначно одлучује, нема места даљем утоку у колико закон изречно против тог решења не дозвољава уток у једном степену.

Кс. у Н. Саду, Вп. 668-929).

219.

1. Ревизиони суд је на основу тумачења кореспонден-

ције парничних странака — прошивно установљењу привног суда — утврдио, да је међу странкама дошло до безусловне купопродаје. — II. Ако је пуномоћ састављења нејасно последице тога има да сноси давалац пуномоћи, у колико је по среди добронамерност трећег лица.

(Кс. у Новом Саду, Г. 1044-929).

220.

I. Нужни део се може завештати само слободан од свакога шереша и ограничења. — II. Нема промене шужбе, ако су шужитељи првобитно тражили, да се тестаментарно расположење у погледу доживотног права уживања шужене огласи неважним у погледу читавог њиховог наследног дела, а доцније тражили да се ово тестаментарно расположење огласи неважним само у погледу њиховог нужног дела. — III. У колико се не дира у интерес тестаментарног наследника, није потребно, да се у парницу увлачи и овај наследник. — IV. Околност, да је лице, коме је у тестаменту дозначено право плодуживања, живело у дивљем браку са тестаментарком, не може бити основ за нападање тестаментна са разлога, да се ово расположење коси са добрим моралом.

(Кс. у Новом Саду, Г. 45-929).

221.

Нема места даљем ушоку против II. ст. решења, донесеног у питању претставке против поступка судског извршитеља.

(Кс. у Н. Саду, Вп. 304 929).

222.

У парницама покренутих на основу §-а 80 Закона о брачном праву, не мора се одредити одвојено живљење од стола и постеле, ако суд нађе да се шужба има одбити, јер не постоји разлог за развод брака.

(Кс. у Новом Саду, Г. 12-929).

223.

Разлог је за оправдање, ако странка није благовремено примила писмо свога адвоката, у којем ју адвокат извештава да неће приступити расправи, и уједно је позива да себи нађе другог адвоката, па је странка према томе без своје кривице пропустила расправу.

(Кс. у Новом Саду, Вп. 256-929).

224.

Одузимање сиромашног права по §-у 169 Грпп спада у стварну надлежност свагдашњег првостепеног суда, а не призивног суда.

(Кс. у Новом Саду, Вп. 787-931).

* * *

Касациони суд је услед утока ставио ван снаге решење привног суда и предмет вратио I. ст. суду с упутством, да у питању одузимања сиром. права донесе решење.

225.

I. У грађанској се парници не мора поново обавиши вештачење, ако је оно у кривичној парници већ обављено правилно. — II. Установљење пресуде кривичног суда о узрочној вези између кривичног дела и настале штете, меродавно је и за грађански суд.

(Кс. у Новом Саду, С. Г. 971-928).

* * *

Да ли постоји узрочна веза, решава грађански суд.

226.

Према §-у 553 Грпп. уток се има предати суду, који је донео решење у I. степену. Уток поднесен непосредно II. ст. суду, с обзиром на то, што је међувремено истекао рок за улагање утока, Касациони суд је одбацио као ненадлежном месту предат и закашњен.

(Кс. у Новом Саду, Вп. 378-931)

227.

Околност, да је замољени судија био вереник туженикове сестре, није разлог за искључење по тач. 2 §-а 59 Грпп. ако сама веренице није била заинтересована у парници, него је само случај из §-а 60 Грпп. У оваком случају мора се одмах у почетку расправе тражити искључење судије, у колико је странка била присутна, а иначе на првој идућој мериторној расправи.

(Кс. у Н. Саду, Г. 432-928).

228.

Из околности, да је туженој била прочитана и прошумачена исправа о даровању, којом је дародавац за себе задржао доживотно право плодоуживања, — и да је тужена у своје руке примила оригинални уговор и судску одлуку о грунш. укњижењу права плодоуживања у корист дародавца, — и да од 1928 год. па све до покретања (1936) ове парнице никада није ни тврдила, да је право плодоуживања унесено у уговор противно споразуму, суд је извео тачан закључак, да је уговор састављен у смислу закљученог споразума странака.

(Кс. у Новом Саду, Рев. II. 661-1938).

229.

Ко може путем тужбе на основу §-а 148 груншовног реда тражити брисање неког груншовног убележења са разлога оригиналне неваљаности?

(Кс у Н. Саду, Рев. I. 702-1938).

Касациони суд не уважава ревизије обадва тужиоца, нападнуту пресуду позивног суда потврђује и уједно обавезује тужиоца Државу Краљ. Југославију да плати туженику на име ревизијског трошка Динара 1245, а тужиоца К. М. да плати туженику Динара 1006 све у року од 15 дана под претњом принудног извршења.

Разлози: У обе горње парнице и првостепени и призивни суд су оба тужиоца са тужбом одбили.

Против те пресуде поднели су ревизију оба тужиоца тражећи и то:

1) Државни Ерар Краљевине Југославије предлажући да се нападнута пресуда преиначи, те тужби његовој у целости даде места, и тужени пресуди на плаћање првостепених, призивних и ревизијских трошкова;

2) К. М. предлажући да се само из куповнине некретнина ул. бр. 1714 општине Ф. топ. бр. 1002, 1003, 1001/2 и 1004/2 у износу од 39.357 динара изостави у корист С. Л., као цедента М. Р. решењем зкњ. суда у Б. Т. број Дн. 2747/1935 под II. Б. 5 распоређено потраживање од 180.000 дин. спп. и изрече да то распоређено потраживање ваља изоставити из реда намирења у погледу куповнине некретнина ул. бр. 1714 општине Ф., те да се изрече, да је тужени дужан трпети, да се из те куповине намири решењем број 5197-1932 у корист тужиоца укњижено потраживање од 6550 дин. спп., те да је туженик дужан платити све парничне трошкове.

И за време првостепеног поступка и за време стадија правних лекова оба тужиоца су своје тужбено право на истом основу темељили т. ј. да је укњижба права залога М. Р. на некретнинама њеног мужа Л. М уписаног у з. к. ул. бр. 1714, 1968, 1969 и 1806 општине Ф. неваљано, јер је заложно право уписано на темељу једне неваљане исправе, те да осим тога М. Р. свом мужу пок. Л. М. није ни дала зајамну своту од 180.000 дин. већ, да је заложно право основано само у сврху изигравања повериоца, те да ни тужени као цесионар М. Р. не може више права имати од цедента дотично, да се у њему могу исти приговори стављати као и цеденту.

Оба нижестепена суда су установила да је право за поднашање обеју тужби, јер се ради о добронамерном стицају заложног права јер је поднесена после 3 годишњег рока у смислу § 150 старог грунт. реда застарела,

те нису усвојиле, да је укњижба заложног права М. Р. извршна у сврху изигравања повериоца.

Касациони суд размотривши разлоге обеју ревизија налази, да исти основани нису.

Из парничких списа је видљиво, да је тужитељ у погледу тражбине туженога интересован само као хипотекарни поверилац који је касније прибавио заложно право на упитне некретнине. С обзиром пак на то, да по § 148 грунтовног реда брисање неког грунтовног убележења са разлога оригиналне неваљаности, може путем тужбе тражити само оно лице, које је убележењем повређено у своје земљишно књижном праву, — и с обзиром на то, да и по последњем одељку §-а 197 зак. чл. LX: 1881 изостављање из реда намирања на основу неваљаности убележења може тражити односно у току распоредног рочишта ставити приговор само онај, који је овлаштен, да у смислу грунтовног реда нападне грунтовно убележење, а тужитељ као касније убележени поверилац није повређен у овом својству у својим, тада још не постојећим правима тиме, што је заложно право до висине тражбине укњижено у корист туженог као повериоца, који је раније стекао хипотекарно право, то тужитељ није овлаштен, да покреће тужбу ради оригиналне неваљаности односно ради изостављања туженикове тражбине из реда намирања.

Из ових разлога је ревизија неоснована, па ју је стога ваљало одбити.

Према горњем правном стајалишту Касационог суда сви остали ревизијски разлози су беспредметни.

Ревизијски трошак је досуђен по §§ 143 и 152 Грпп. Нови Сад, 24 јануара 1940 године.

* * *

II. 61, — V. 4, — IX. 58, 97, — XIII. 19.

230.

I. Парница заснована на приватно-правном отиштетном захтеву, спада пред редовни суд. — II. Када је у

прејудуцијалној парници правомоћном пресудом установљено питање права, тада то право не може бити предмет разматрања у парници на испуњење.

(Кс. у Новом Саду, Рев. I. 389 936).

Касациони суд ревизиону молбу туженог одбија пре суду призивног суда одобрава и осуђује туженог да плати тужитељу на руке његовог правозаступника у року од 15 дана под теретом принудног извршења 2129 дин. ревизионих трошкова.

Разлози: Против пресуде Апелационог суда уложио је ревизиону молбу тужени, жалећи се због повреде формалног и материјалног права.

Жалба туженог да је Апелациони суд повредио формално право када није установио основаност тужениковог дилаторног приговора из т. 1 §-а 180 зак. чл. I. из год. 1911 није основана.

Основ конкретне парнице је бесправно обогаћење туженог на штету тужитеља, односно накнада штете, коју је тужитељ услед тога претрпео. Парнице пак овакве врсте, засноване на приватно правном отштетном захтеву, спадају пред редовне грађанске судове.

Није основана ни даља жалба туженика, да је Апелациони суд повредио формално право, када је установио, да је тужени захтев довољно одређен, иако тужитељ покрај имена сваког закупника није навео, на коме је месту био закупник и у које време.

Није основана та жалба са разлога, јер се споменута околност имала и морала установити приликом преслушања сведока, као што је то умесно Апелациони суд и установио.

Жалба туженога, да је Апелациони суд повредио материјално право, када је установио, да право превоза на оном делу Б. који се налази на територији града П. припада тужитељу такођер је неоснована.

Неоснована је та жалба са разлога, јер се из за-

писничке констатације првостепеног суда од 15 марта 1932 г. под бр. 11 види, да се међу списима среског суда у П. Бр. Г. 145 1924 налази правоћна пресуда донесена у парници између истих парничних странака које фунгирају и у садашњој парници, а чији диспозитив гласи: „тужби се даје места, те се установљава, да право превоза на Б. скелима, чамцем и другим пловним објектима у хатару града В. припада граду В, а не држави Краљевине С. Х. С. да уједно тужени Ерар Краљевине С. Х. С. има у року од 15 дана под претњом оврхе тужитељу платити у име парничних трошкова 1.004 динара“.

Према изложеном, питање права превоза је правоћно решено у поменутој пресуди, те не може бити предмет поновног разматрања у садашњој парници.

Неоснована је и даља жалба туженога, да је Апелациони суд погрешно тумачио прописе Закона о превозу скелима и другим пловним објектима, од 1922 године.

Неоснована је та жалба са разлога, јер је правно становиште Апелационог суда у вези са тумачењем II зачела чл. 5 Закона о превозу скелама од 1922 г. тачно те га као таково прихваћа и овај Касациони суд.

Па, како је Апелациони суд, без повреде формално и материјално правних прописа установио, да је тужени бесправно на место тужитеља за време од 1924—1931 издавао у закуп право превоза на 6 места на подручју града В. и закупнину у своју корист убирао, правилан је и правни закључак Апелационог суда, да се је тужени тиме бесправно обогатио на штету тужитеља, те да је услед тога дужан убрану своту вратити тужитељу, односно платити му у име накнаде штете. Висина те своте пак, правилно је утврђена на основу исказа сведока и прикључених закупних уговора.

Услед изложеног, ваљало је ревизиону молбу туженога као неосновану одбити и у смислу § а 543 и 508 Зак. чл. I. из год. 1911 обвезати га и на свашање ревизионих трошкова.

Остале жалбе ревизионе молбе постале су услед горе изложеног делом беспредметне, а делом се, као такве, које се односе на нове околности, изнесене тек у ревизионом поступку, нису могле у обзир узети (§ 535 Зак. чл. I. из год. 1911.

Нови Сад, 18 марта 1940 год.

Ад. II. II. 93. — VIII. ^{*}127. ^{*} — IX. 63. — X. 104. — XVII. 38. — XIX. 103. — XX. 109.

231.

Околност, што од оставинскога суда на парницу упућени, у законском року није покренуо парницу, има само ту правну последицу, да се заоставштина предаје без обзира на стављене приговоре, али тиме још дотично лице није изгубило право, да и после тога рока оствари тражбину. (Кс. у Новом Саду, II. 30-1939).

Касациони суд рекурс уважава, закључак како Окр. суда у С. тако и Сирочадског стола Бачког у С. укида и упућује Сирочадски сто да малодобној Н. И. постави старатеља „ад хок“ ради покретања парнице против И. В. тест. старатеља малодобне Наде.

Разлози: Требало је рекурсу места дати, који је поднела Б. Д. као мати малодобне Н, а у коме је тражила да се постави старатељ „ад хок“, који би покренуо парницу против И. В. за остварење нужног дела. Иста је тврдила да су терети, наведени у инвентару, фиктивни и да је само услед ових фиктивних дугова и погрешне процене оставине, могао Сирочадски сто утврдити да нема чисте оставине. Требало је рекурсу места дати зато, што није несумњиво утврђено постојање терета наведених у инвентару, шта више постоји оправдана сумња да је велики део истих фиктиван.

Истина да је мати малодобне Н. Б. Д. од оставинског суда била упућена да у законитом року покрене

парницу, што она није учинила, али ово има за последицу само то, да се оставина предала без обзира на стављане приговоре, а малодобна није изгубила право да и после тога рока оствари своју тражбину, која изгледа оправдана, услед чега је требало упутити Сирочадски сто да поступи по горњем упутству.

Нови Сад, 19 априла 1939 године.

232.

У случају хонорарног писма, у коме се странка обавезала, да ће у име хонорара платити $\frac{1}{3}$ од убрране своше, у овоме уговореном хонорару садржана је и награда за рад, као и отштета за губитак времена, услед чега адвокат сем уговореног хонорара може од своје странке тражити само још готове издатке, а не и судски установљен трошак.

(Кс. у Новом Саду, Рев. I. 642-1935).

Касациони суд поводом ревизије тужитеља укида пресуде нижих судова, ствар враћа парничном суду првог степена и упућује га, да настави расправљање и потом донесе нову одлуку.

Образложење: Тужитељ је утужио тужену, да му у име трошкова који су му настали у парници, коју је за тужену водио пред Среским судом у К. под бр. 3583-30 ради 15.110 дин. спп., плати износ од 5157-50 дин. по прикљученом трошковнику.

Првостепени је суд тужбу одбио сматрајући да се тужилац преузевши заступање у горе наведеној парници споразумео са туженим да ће у име своте хонорара добити $\frac{1}{3}$ од оне своте, коју буде тужена у тој парници добила, те да другу никакву обавезу није преузела, те да је овом тужбом тражене трошкове на свој ризик извршио.

Призивни је суд потврдио првостепену пресуду у својивши у целости чињенично стање и правно стајалиште првостепеног суда.

Против призивне пресуде поднео је тужитељ ревизију, предлажући да се призивна пресуда преиначи, њеној тужби места даде и тужена пресуди на снашање даљих ревизијских трошкова.

Сматра, да је призивни суд противно садржини списка узео као претпоставку, да је преузимањем посла уз хонорар од $\frac{1}{2}$ главнице одрекао се тражења парничних трошкова.

Касациони суд узевши у разматрање овај ревизијски разлог налази најпре, да је према непосредној међу странкама кореспонденцији тужитељ преузео заступање тужене у горњој парници уз уговорени хонорар од $\frac{1}{2}$ парницом добивене главнице и камата и то тек након убирања исте своте (писмо од 26.V II 1930), као и то, да том парницом досуђена туженој (у оној парници тужиљи) свота убрана није.

Како у односном писму и одговору тужиоца на исто (од 28.VIII 1930) нема помена о адвокатским трошковима које буде имао тужилац, а под којима се имају разумети само готови издаци тужиочеви у тој парници, то је у овом случају у уговореном хонорару садржана и награда за рад, као и отштета за губитак времена, према чему би му у овом случају припадали готови учињени издаци.

Према томе тужитељу не припада посебна награда за писма својим заменицима за поднеске суду ни за расправе код суда, јер је то све садржано у уговореној награди ($\frac{1}{2}$ од убрате суме главнице и камата).

Како у приложеном трошковнику има уз ставке готових издатака још и потраживања за горе наведене полове, то се има установити тачно, колико износе стварно учињени готови издаци за трошкове.

У ове се немају рачунати трошкови замењивања код суда по другом правозаступнику, јер је тужилац преузео уз одређену награду да ће парницу довршити, а његова је лична ствар, која не може ићи на терет туженика,

хоће ли он извесне радње лично извршити или и другом правозаступнику поверити, те из те замене проистичући трошкови туженика теретити не могу.

Из приложеног трошковника не може се разабрати да ли се све ставке, па и готови издаци односе баш на парницу бр. 3583-30 или можда и на коју другу парницу дотично, да ли су све те ставке и у каквој вези са поменутом парницом, па како чињенично стање на темељу којег би се могао извести правилан правни закључак у горњем правцу, утврђено није, ваљало је поводом ревизије тужитеља у смислу § 604 Грпп. позивну пресуду укинути, те ствар вратити првостепеном суду да чињенично стање прописно установи и донесе држећи се прописа § 605 Грпп. нову одлуку, при чем ће одлучити и о трошковима ревизијског поступка.

Нови Сад, 13 марта 1940 године.

* * *

XIX. 29.

233.

I. Ако су за преузимање робе потребне вреће, ово је дужан да даде прималац робе. — II. Приговор, да роба не одговара уговору, има се ставити приликом преузимања (Кс. у Новом Саду, Г. 285-1928).

Касациони суд одбија ревизиону молбу тужитеља и осуђује га, да у року од 15 дана под претњом принудног извршења исплати туженима у руке њихова адвоката 500 динара ревизионих трошкова.

Разлози: Тужитељ напада II степену пресуду на том основу, да је позивни суд повредио правна правила, када је:

1) усупрот установљењу, да посао између парничких странака није трговачки посао, применио на њега прописе за трговачке послове у погледу тога, који је контрагент дужан дати цакове за лиферовање жита;

2) када није узео у обзир, да предаја тужбе има

своје правно дејство и ако се противник не извести о предаји, већ је уважио противно установљење I. степеног суда;

3) када је установио као чињеницу, да тужени није могао лиферовати пшеницу одмах по пријему цакова, јер да није добио вагоне, и ако тужени нису изнели, нити су нудили доказе на ту своју тврдњу, коју је тужитељ порицао;

4) када је установио да тужитељ нема никаква права на ма какovu накнаду стога, што по исказу преслушаног стручњака концем августа није било диференције у цени старе и нове пшенице, јер да то још не значи, да почетком или концем јула није било диференције; и

5) да се коси са законом решење о парничним трошковима, јер да трошкови тужбе и пристојба на пресуду свакако терете тужене.

Жалбе су неосноване.

Према делом неспорном, а делом установљеном и ненападнутом, те тако сходно пропису §-а 543 Грпп. и за овај суд меродавном стању ствари тужени су у смислу уговора дужни били остатак куповнине исплатити тужитељу не у готовом новцу, већ у пшеници и то у 17 рата по 250 мтц. пшенице које рате доспевају сваке године 1 јануара и 1 јула до потпуне исплате, и то пшеницу рода оне економске године, у којој доспевају поједине рате.

Рату, која је доспела 1 јула 1925 год. тужени нису били на време послати, јер им тужитељ није био ставио на расположење потребне вреће, које им је послао истом 28 јула 1925 године путем млине Д. Д., а које су после 2—3 дана, дакле око 1 августа стигле туженима.

Тужени су предали на железницу за тужитеља односно по његову налогу за Д. млину Д. Д. 250 мтц. пшенице рода 1924-1925 године 20 и 21 августа, која је стигла и преузета од млине 23 августа 1925 године без икаква приговора квалитету пшенице. Приговоре, да тужени нису послали стару, већ нову пшеницу, ставио је

тужитељ истом у парници, 21 септембра 1925 год. дакле тек после 28 дана након примитка.

У промету не само трговачком већ и иначе — како то произлази из исказа стручњака Г. не само да је обичај него и дужност онога, ко прима робу, да има дати вреће, па будући тужитељ није на време послао вреће туженима, то не терети потоње одговорност за то, што нису послали пшеницу 1 јула 1925 године. Надаље како тужитељ односне Д. Млина Д. Д., која је по његову налогу и за његов рачун преузела пшеницу није одмах код преузимања ставила приговор каквоћи т. ј. да тужени нису послали према уговору стару, већ нову пшеницу, него је тужитељ то учинио истом 28 дана касније, — то је за каснио са овим приговором и у тако закашњеном року није га могао више ставити, па зато не може тражити накнаду штете на основу разлике у цени између старе и нове пшенице.

Истина, да тужени нису одмах послали пшеницу по примитку цакова, но с обзиром на то, да за набавку вагона и утовар жита треба рачунати неколико дана, то је веома незнатно оно закашњење, које би се евентуално могло уписити у грех туженима, надаље с обзиром на то, да према доказу стручњака за то кратко време није већа била разлика у цени жита, то се ни у том погледу жалба тужитеља као неоснована није могла узети у обзир.

Услед горе изнесеног правног становишта Касационог суда остале жалбе ревизионе молбе постале су беспредметне и као такве нису ни узете у разматрање.

Како дакле призивни суд није повредио материјално право, када је тужбу одбио, то је ваљало одлучити као у диспозитиву ове пресуде.

Расположење у погледу трошкова оснива се на §§ 543 и 508 Грпп. Тужени су дали одговор на ревизиону молбу, па им је ваљало тај трошак досудити.

Нови Сад, 25 јуна 1928 године.

234.

Код продаје уз одржање права власништва до исилате куповне цене, ако презадужени купац у извршењу тога споразума продавцу врати купљену ствар, курашор масе не може напасти овај чин презадуженога.

(Кс. у Новом Саду, Г. 867-1930).

Касациони суд Б. Одељење одбија ревизиону молбу тужитеља, те га обвезује да туженом на руке правозапупника му плати у року од 15 дана под претњом придног извршења у име рев. трошкова 210 динара.

Разлози: Није додуше тачан онај разлог пресуде Апелационог суда да се сведоцима тужитељеви неби могло поклонити вере, јер не знају ништа из властитог знања, већ су све дознали само из причања презадуженога, јер нема таковог правног прописа да се таквим, иначе незаинтересованим сведоцима неби могло и смело веровати, особито онда када Апелациони суд баш на исказу самог презадуженога базира своју пресуду.

Још је мање уместан онај разлог нападнуте пресуде, који се позива на принцип заједничког тецива, јер о заједничком тециву када нема активног иметка и када брак још постоји, не може бити говора. Но ипак се ревизиона молба није могла уважити, јер у конкретном случају за решавање спора није од важности, да ли је — као што то тврди тужилац — презадужени купио упитне краве или пак он и жена заједио, као што то призивни суд установљава, већ је од важности то, да ли је истинита тврдња туженога да је он упитне краве продао са одржавањем свога права власништва до исплате куповнине од стране купца или не.

У том погледу призивни је суд у недостатку других доказа, саслушао презадуженог и жену му, као и жену туженога, и установио као чињеницу да је тужени упитне две краве продао на веру, но са тим условом да до исплате куповнине право власништва остаје његово и у ту сврху задржава себи и пасоше од тих краве.

Поред оваковог стања ствари призивни је суд умесно одбио тужбу, јер не постоји таково деловање презадуженога које би се у смислу стечајног закона могло напаст. Истина тужилац напада и ово установљење призивног суда, са разлога да су презадужени и жена му заинтересовани, те да због тога не заслужују вере, будући да није уобичајено продавати краве са пактумом ресервати доминији, но како веродостојност сведока призивни суд сходно 270 §-у Грпп-а слободно оцењује то ова оцена вередостојности не спада у оквир ревизије.

Расположење у погледу трошкова оснива се на 425 § Грпп-а.

Нови Сад 27 јуна 1932.

* * *

О одржању права власништва види: XVII. 80.

235.

Правно је правило, да не може тражити отштету због неиспуњења уговора она странка, која је одбила по другој странци-уговорници понуђено испуњење уговорених обавеза. (Кс. у Новом Саду, Г. 846-1932 од 22-X-1936).

Ревизионој молби туженога делимично даје места, пресуду призивнога суда делимично мења и досуђену главницу снижава на своту од 880.— дин. и на ту своту 5% камата од 14 августа 1929 године, а тужитеља осуђује да плати туженоме на руке правозаступника му у име првостепених трошкова своту 2120.— динара, а у име призивних трошкова своту од 2.500 динара. У осталом делу ревизиону молбу туженог одбија, а тужитеља пресуђује да плати туженоме на руке правозаступника му у име делимичних ревизионих трошкова своту од 500.— динара, све то у року од 15 дана под претњом принудног извршења.

Разлози: Тужени се жали против пресуде призивног суда зато, што је призивни суд донео своју пресуду са

повредом материјалног и формалног права. Жалба у погледу повреде материјалног права основана је.

По неспорном стању ствари, тужени се уговором обвезао, да ће три месеца (јуна, јула и августа 1929 г.) тужитељу лиферовати млеко од 300 комада оваца, по цену од три динара по литри; а тужитељ се обевао, да ће цену од примљеног млека исплатити приликом лиферовања сира, прављеног од тог млека. Дана 15 јула 1929 године тужени је објавио, да више не ће тужитељу лиферовати млеко, док му тужитељ или исплати преузето млеко, пружи гаранцију или док не нађе трговца, који ће од готовог сира купити најмање 50 кгр. сира. Тужитељ је тада изјавио да ће ствар уредити. Ова изјава парничних странака је учињена у присуству општинских органа, који су радњу тужитељеву затворили. Након 3 дана, тужитељ је заиста донео новац и туженоме исплатио млеко. Тужитељ је истодобно одбио даље преузимање млека и ако му је тужени нудио, да му даље лиферује млеко, дакле да продужи испуњење уговора.

Правно је правило, да на може тражити отштету ради неиспуњења уговора она странка, која је одбила по другој странци — уговорници понуђено испуњење уговорених обавеза. Дужност је наиме сваке странке-уговорнице, да од своје странке учини све што је потребно и могућно, да се штета отклони или бар смањи. Тужитељ је дакле дужан био да по туженоме понуђено даље лиферовање млека прихвати, тим пре, пошто у пресуди призивнога суда нема података из којих би се могао оправдано извести тај правни закључак, да је тужени, даље лиферовање везао уз неке нове, а не уз првобитне уговорене услове.

Поред оваквог стања ствари дакле, тужитељу припада накнада штете само на она четири дана, када му тужени није лиферовао млеко. У погледу количине и цене, прихваћајући установљење призивнога суда, тужитељу припада отштета на 4 дана, што износи дневно по 60 ли-

тара рачунајући, укупно 240 литара млека, од којег се добија $240:3=80$ кгр. смедеревског сира, што заступа по 20 динара рачунајући ($80 \times 240 =$) динара 1600. Од ове своте се има одбити цена млека ($3 \times 240 =$) у износу од динара 720 тако, да по одбитку ове своте тужитељева тражбина је динара 880 и од дана тужбе т. ј. од 14 авг. 1929 године 5% камата.

У овом правцу је ваљало услед ревизионе молбе тужене странке, пресуду позивног суда преиначити и туженика осудити на исплату горњег износа.

С обзиром на то, што је тужитељ само у незнатном делу добио парницу, ваљало га је осудити на исплату првостепених и позивних трошкова, као и на делимичне ревизионе трошкове сходно §§ има 543, 508 и 426 Грпп.

Нови Сад, 28 октобра 1936 године.

* * *

Вида: I. 54.

236.

Са гледишта Уредбе о заштити земљорадника, није одлучно време, када се има дуг платити, него време, када је дуг настао, макар везан и условом или роком.
(Кс. у Новом Саду, Рев. II. 77-935).

237.

По §-у 101. Грпп. закључница на којој тужитељ заснива надлежност Среског суда, само онда има правног учинка, ако су је потписале обадве странке.

(Кс у Н. Саду, Рев. I. 184-1938).

238.

Жена, која својим понашањем доводи у сумњу свој добар глас и супружанску верност, чини тешку повреду супружанске дужности из тач. а) §-а 80 Зак. о брачном праву.
(Кс. у Новом Саду, Рев. I. 686-1938).

239.

Ванбрачна мати само у том случају има права да тражи накнаду порођајних трошкова, ако је јуотац ванбрачног детета завео или ако је по среди кривично дело.

(Кс. у Новом Саду, Г. 776-1934).

240.

Није прекорачење петшита, ако суд досуди супосед некретнине, и ако је у тужби тражен искључиви посед, јер се у већем садржи и мањи петшит.

(Кс. у Н. Саду, Г. II. 649-934).

241.

Адвокат је одговоран за рад и пропуст свога намештеника; рад и пропуст намештеника, сматра се за рад и пропуст адвоката. Ако је адвокат евиденцију разних радова поверио намештенику, тада је дужност адвоката, да врши надзор и да се у сваком случају увери, да ли је све то што је у евиденцији, на време извршено, ин конкретно је требало да се увери, да ли су потребни списи благовремено заменику послати, а не само да изда налог, да се ти списи пошаљу, што међутим није урађено, па према томе у овом случају постоји пропуст како од стране намештеника, тако од стране адвоката.

(Кс. у Новом Саду, Рек. I. 84-1938).

* * *

Решавало се питање повраћаја у пређашње стање, XXI. 135.

242.

Ако је тужитељица и живела са покојником у ванбрачном односу све до времена, кад је он као тежак болесник пао у кревет, те га је тада напустила, па га је даље дворила његови кћи, а тужитељица се после вратила и ако то није била дужна, јер није дила венчана

жена — а тужена јој је као кћи дозволила да њеног оца даље двори, онда се не може сматрати, да је од тога момента тужитељица дворила као конкубина, по јој од тога момента до смрти припада право на наплату двојења.

(Кс. у Новом Саду, Н. Г. 955-934).

243.

§ 423. Грп. прописује, да суд има брижљиво да оцени све околности, које утичу на непристрасност и веродостојност сведока. Такве околности су родбински односи, па кад су сведоци једне и друге странке у родбинским односима, онда суд мора образложити, зашто једнима верује, а другима не верује.

(Кс. у Новом Саду, Рев II. 163-1936).

244.

То, да је тужена признанице о плаћеној кирији приложила тек у призиву, не може се сматрати као новум, јер чињеницу, да је тужена кирију платила, тужена је изнела већ код првог суда, као и понудила доказ путем признаница. Ако је ове пружила тек у призиву, јер их код првог суда није била у могућности пружити, пошто их је добила истом након првостепене пресуде, то није позивање на нове чињенице и доказе, већ позивање на тврђења и доказе изнесене већ код првог суда.

(Кс. у Новом Саду, Рев. I. 40-938).

245.

Ст. 2. §-а 476 Грп. даје само право суду, да ако која странка не дође на рочиште одређено по § у 471 Грп. саслуша присутну противну странку, али суд није дужан то да учини, у колико то не налази потребним. Из овога следи, да суд може по свом слободном уверењу да цени недолазак једне странке на рочиште (§ 471) и без саслушања дошавше странке, само то мора образложити.

(Кс. у Новом Саду, Рев. I. 40-938).

246.

Заједница некретнина не може се укинути, док постоји плодоуживање па макар и на један део заједничких некретнина, ако је то штетно по особу која то плодоуживање има и ако се томе ова (плодоуживатељица) противила. (Кс. у Новом Саду, Н. Г. I. 852-934)

* * *

Види: III. 38, 74, 102, — V. 89, — VII. 71, 100, 108, — VII 60, 143, — IX. 3, 62, — X. 68, 93, — XI. 123, — XII. 19, 76, 84, — XIII. 67, — XIV. 46, 112, 156, 177, — XV. 134, — XVIII. 116, 117, 180, 241, 259, 260, — XIX. 27, 55, 107, 165, 347, — XX. 82, 133, 182.

247.

Та околност, да су некретнине на које је укњижена тражбина тужитељчина, узете под удар аграрне реформе нема утицаја на тражбину веровника, него веровнику остају и надаље сва права која му припадају према дужницима по општим правним прописима.

(Кс. у Новом Саду, Г. 501-934).

248.

По §-у 569 ст. Грп. сем случајева из тач. 4 5 и 6 §-а 563 Грп. нема места обнови парнице после пет година од уручења пресуде, донесене у основној парници (Кс. у Н. Саду, С. Реп. II. 231-935).

249.

Призивни предлог, да се средски суд упути да након спроведеног доказног поступка донесе у меритуму предмета пресуду, садржи у себи и захтев, да се пресуда првога суда укине. (Кс. у Новом Саду, Рев. 187-935).

250.

Прописи из § 71 у вези са §§-ма 70 и 67 Железничко-саобраћајне уредбе односе се само на застару у

погледу плаћања возарине и пристојди код робе, која је Држ. железницама предата шоварним листом за ош-прему и превоз у извесном правцу, те у томе погледу право једне или друге странке на доплату мање наплаћене или на повратак више наплаћене своте, застарује са годину дана, рачунајући од уплате односне пристојбе. Ови прописи се не могу применити на уговор закључен специјално између шужитеља и шужених Држ. железница, у коме се регулишу односи између странака у погледу превоза вагона са индустријског колосека на манипулациону станицу. У истом погледу гледе застарелости имају се применити општи прописи.

(Кс. у Новом Саду, Рев. I. 517-935).

Ревизију тужене не уважава повијану пресуду призивног суда одобрава.

Образложење: Првостепени суд је тужби у целости дао места налазећи да у конкретном случају нема места застари у смислу § 71 Железничко-саобраћајне Уредбе од 25 априла 1925, као и да је тужитељ имао право на рачунање надоплате од 3 динара по вагону т. ј. на разлику између 19 50 дин., колико је фактично убрала и 22 50 динара колико је стварно требала убрати.

Призивни суд је првостепену пресуду у целости потврдио.

Против те пресуде поднела је тужена ревизију предлажући да се пресуда призивног суда преиначи, тужилац с тужбом одбије и обавезе на плаћање првостепених, призивних и ревизионих трошкова.

Своју ревизију заснива на прописима §§ 597 т. 3 и 4 Грпп.

Тврди да је правна оцена погрешна у погледу застарелости тужбе јер је тужитељ тражио разлику пристојбе за доставу кола за године 1929, 1930, 1931 и 1932, док је тужба поднета тек 29 септембра 1933 па да би стога у колико би тужиоцу што и припадало, могла при

падати разлика пристојбе само од 29 септембра 1932 год. до краја исте године.

Тај ревизијски разлог не стоји, јер како произлази из § 71 Ж. С. У. у вези са §§ 70 и 67 исте уредбе ти се прописи односе само на застару у погледу плаћања возарине и пристојби код робе која је државним железницама предата товарним листом за отпрему и превоз у извесном правцу, те у том погледу право једне или друге странке на доплату мање наплаћене или на повратак више наплаћене своте застарује за 1 годину дана, рачунајући од уплате односне пристојбе.

У овом случају ради се о уговорним прописима закљученим специјално између тужитеља и тужене гледе грађења и експлоатације индустријског нормалног колосека од 31 маја 19 8 закљученог на десет година, а чији је саставни део у погледу обавеза и права једне и друге странке „Правилник о грађењу и експлоатацији индустријских колосека и пруга“ (К. Г. О. бр. 22.372 25).

Према томе основано је правно стајалиште позивног суда да се прописи Ж. С. У. имају у конкретном случају примењивати само тамо, где се цитирани правилник на њих позива јер иначе вреде међу странкама прописи цитираног Уговора и Правилника као и Упутства за ексекутивну службу на индустријским колосецима, који сачињавају саставни део уговора.

Како у горе цитираним исправама којима се регулишу односи између странкама у погледу превоза вагона са индустријског колосека на манипулациону станицу, нема посебних прописа гледе застарелости потраживања гледе премало зарачунате возне пристојбе, нити се цитиране исправе позивају у том погледу на прописе Ж. С. У., то су у том погледу меродавни за застарелост општи прописи о застарелости а не прописи § 71 Ж. С. У., а још мање прописи §§ 390 и 410 трговинског закона који по свом садржају у опште и не регулишу случајеве који би био предмет овог спора.

Што се тиче ревизијских разлога да је привини суд погрешно правно оценио чл. 28 Цитираног Правилника Касациони суд налази да је у том правцу правилно образложење привиног суда, да се ту ради о одрицању од жалби и протеста због оштете преко половине вредности, које би биле настале код самог сачињења цитираног уговора.

Истина да је Апелациони суд погрешно навео, да је први део тог члана са другим делом („против поткралих се погрешака“) спојен везом „и“, што не стоји, јер је спојен фактично везом „или“, но Касациони суд налази да и с том везом не добива пропис реченог члана други смисао него тај, да се и тај део односи на погрешке које би се евентуално поткрале приликом састава (закључења), а не приликом примене уговора.

Тачком шестом Извршних одредаба за вршење службе на индустријском колосеку фирме Домовинске Индустрије млина Д. Д. у В. Б., односно чл. VII цитираног уговора у вези са § 13 тачка 2 цитираног правилника одређена је такса за превоз вагона, како је горе наведено, са 22.50 динара, те су ти прописи међу странкама обавезни (односно за истодобни превоз преко 3 вагона једном вожњом половина пристојбе за вагоне, који се преко тог броја наједном превозе).

Према томе није од важности онај део стручњачког мишљења да би према правилнику о зарачунавању пристојби за доставу кола индустријских колосека приватне својине обзиром на даљину превоза вагона била за превоз једног вагона меродавна пристојба од 16.50 динара, јер би то било од важности само, кад не би било међу странкама противног уговора који не прави никакву разлику гледе дужине, односно простора потребног за превоз вагона на мавипулациону станицу, или с ове на индустријски колосек тужене.

Како су стручњаци, чије су мишљење оба нижестепена суда прихватили сагласно изјавили да је износ за

тражене диференције, ако је пропис чл. VII цитираног уговора у важности цифарски потпуно тачан рачунајући ту и половицу пристојбе за превоз уједанпут више него 3 вагона (т. ј. за остатак преко три вагона), то не предлежи ни ревизијски разлог из § 597 т. 3 (чињенична претпоставка у противности са садржајем парбених списа), ни разлог погрешне правне оцене ствари (§ 597 т. 4 Грпп.), па је стога ваљало ревизију тужене као неосновану одбити и осудити као у тенору пресуде.

Нови Сад, 19 фебруара 1940 године.

251.

Ако је тражбина судским путем заплењена, дужник удовољава својој дужности плаћања, ако дуг положи у судски депозит. Овако депоновање у судски депозит има дејство плаћања, јер се плаћање, с обзиром на судску заплелу, није могло извршити на руке повериоца.

(Кс. у Новом Саду, Рев. I. 593-935).

Касациони суд ревизиону молбу тужитеља одбија и обвезује да плате туженој на руке њеног правозаступника у року од 15 дана под претњом принудног извршења на име ревизионог трошка 833 динара.

Разлови: Против пресуде призивног суда уложили су ревизиону молбу наследници тужитеља Др. П. М.: П. М. М. и П. А., жалећи се, да је призивни суд повредио материјално право, када је установио, да је тужена имала право ставити у судски депозит утужено потраживање као остатак куповне цене и да је тиме својој платежној обавези удовољила.

Ова жалба није основана.

Према без повреде правних прописа утврђеном чињеничном стању по призивном суду — које је као таково у смислу § а 534 зак. чл. I из год. 1911 меродавно и за овај ревизиони суд — установљено је: да је утужено потраживање било плативо 31 децембра 1930 год.;

да је забрана на ово потраживање била стављена први пут 16 маја 1930 год. у корист Др. Т. С. адвоката из С. под бројем Извр. 564 930, и други пут 30 децембра 1930 год. бројем Извр. 1543-1930 у корист анонимног друштва „Сплит“; да је тужена утужену своту положила у судски депозит 2 јануара 1931 год. т. ј. пре предаје тужбе, која је поднесена суду тек 15 априла 1931 године.

Из овако установљеног чињеничног стања, призивни суд је извео правилан правни закључак, да је тужена у целости и на време удовољила својој дужности у погледу плаћања утужене своте, када је исту 2 јануара 1931 год. ставила у судски депозит, јер исту није имала права исплатити на руке тужитеља Др. П. М., пошто је цела свота била претходно и благовремено судским путем заплењена, а тужену није теретила дужност испитивања оправданости и законитости стављених забрана.

Услед изложеног, ревизиону молбу као неосновану ваљало је одбити и подносиоце исте у смислу §-а 543 и 508 зак. чл. 1 из год. 1911 обвезати и на сношење ревизионих трошкова.

Нови Сад, 7 фебруара 1940 године.

* * *
Види: I. 25, — V. 34, 88, — VII. 68.

252.

Ако се диспозитивни део закључка уведеног у записник и објављеног странкама, не слаже са отпирком закључка, онда је меродаван диспозитивни део у оном облику, како је забележен у записник и објављен странкама.
(Кс. у Новом Саду, Рев. II. 49-1938).

Рекурс тужених одбацује из службене дужности.

Разлози: Срески суд у Н. С. својом пресудом од 10 октобра 1936 год. посл. бр. I. в. Ш. 1534-1936 одбио је тужитељицу са тужбом ради издржавања ванбрачног детета.

Услед призива тужитељице Окружни као призивни суд у Н. С. својим закључком од 25 октобра 1937. Посл. бр. 472-37-8 укинуо је цитирану пресуду Среског суда и ствар вратио томе суду да после допуне поступка о ствари поново одлучи.

Против тог закључка Окружног као и призивног суда уложио је даљи рекурс тужени.

У диспозитивном делу побијаног закључка како је у записнику о призивној расправи од 25 октобра 1937 бр. 472-1937-7 забележен и странкама објављен, не налази се наређење да првостепени суд изврши дати му налог тек пошто одлука призивног суда постане правоснажном, него се то наређење налази само у писменом отпрамку закључка те се према томе не слаже диспозитивни део закључка из отпрамка и из расправног записника у коме пак случају је према прописима грађ. парничног поступка меродаван диспозитивни део закључка у оном облику како је у расправном записнику забележен и странкама објављен. Како пак према наведеном у расправном записнику забележени и објављени диспозитивни део закључка, не садржи наређење о сачекању правоважности побијаног закључка, то је даљи рекурс против таквог закључка призивног суда с обзиром на бр. 3 §-а 613 Грпп. недопуштен, те га је ваљало из службене дужности одбацити.

Нови Сад, 26 августа 1938 године.

253.

Адвокат, који поднесе тужбу против своје странке ради ислате адвокатског хонорара и трошкова, мора тужби приложити свој трошковник, а није довољно, да се у тужби само позове на трошковник који је противној странци у своје време већ достављен.

Кс. у Н. Саду, Рев. II. 215 935).

Касациони суд поводом ревизије туженог, укида пресуде нижих судова, ствар враћа парничном суду првог

степену и упућује га, да настави расправљање и потом донесе нову одлуку.

Разлози: Основана је жалба тужевога, да тужитељева тужба не одговара прописима 321 § а Грпп. те 178 и следећима. Према пропису § а 321 Грпп. тужбени поднесак треба да садржи у појединостима кратко и потпуно навођење чињеница на којима се оснива захтев тужиоцев. Тако исто треба тачно и у појединостима назначити доказна средства, којима тужилац намерава, да се послужи на расправи ради доказивања својих чињеничких тврдњи.

Истина да се тужба позива на трошковник који је противној странци достављен, али по досада цитираном ове чињенице у појединостима и докази назначени у појединостима треба суду да су приказане, било у трошковнику или у самом слогу тужбе. Без тога суд не може применити скалу, по којој досуђује награду за рад, нити може контролисати, да ли тражена награда одговара одбављеном раду.

Како то све у тужби нема, а како се и на њу имају применити § 178 и следећи, а по §-у 181 суд ће по службеној дужности наредити да се уклоне формални недостаци, који спречавају уредно пословање са поднеском, у овом случају да се трошковник приложи и тужби, то је требало укинути обе пресуде нижих судова и упутити суд да поступи по § у 183 Грпп. и следећи, те да о поднетим подацима обогати и противну странку и даље по закону поступи.

Нови Сад, 31 октобра 1939 године.

254.

Удовица, која после смрти свога мужн има од стране наследника признато и ако неукњижено удовичко право плодуживања, може тражити посед од тужене удовице свога сина, у колико ова не докаже, да додичну некретнину држи у поседу по изричном личном споразуму са тужитељцом. (Кс. у Новом Саду, Н. Г. 804 934).

Касациони суд ревизију тужене не уважава, пресуду призивнога суда одобрава.

Осуђује тужену да тужитељици у име трошкова ревизискога поступка плати, у року од 15 дана под претњом оврхе, 386 динара.

Разлоги: Тужитељица је у тужби навела да тужена бесправно држи у поседу некретнину, уписану у земљишно-књижном улошку бр. 7389 општине С. парц. бр. 447², у површини од 2000 кв. хв., коју неће да јој врати у posed. Она, тужитељица, има, међутим, као удова пок. Х. Ј., право доживотнога плодуюживања на ту некретнину. 1919 године она је била дала, истина, земљу на уживање своме пок. сину, мужу тужене, али само до опозива, и како јој је син умро, а не пристаје на то да ју даље ужива тужена, она ју ужива без икаква права. — Тужена је у своју одбрану навела да се са тужитељицом споразумела да и даље остане у поседу и уживању земље, с тим да је дужна исплатити дугове мужевљеве у износу од 30.000 динара, а и друге који још буду евентуално искрсли.

Првостепени суд, Срески суд у С., уважио је тужбу и тужену осудио у смислу тужбеног захтева, а призивни је суд призив тужене одбио и у целини потврдио првостепену пресуду

Жалба тужене да је призивни суд повредио правне прописе није основана. Према правилном уставовљењу призивнога суда тужена је своју одбрану основала на томе, да земљу држи по изричитом личном споразуму са тужитељицом, али ту своју тврдњу није успела да докаже. То установљење призивног суда тужена ревизијом не напада, те је зато оно и за овај Касациони суд меродавно. Тужена се, међутим, у ревизионој молби жали, да је призивни суд повредио материјално право тиме, што је пропустио да изрече да је удовичко право плодуюживања тужитељичино престало већ самим тим, што је она некретнину још 1919 године предала на уживање

своме сину, који ју је и уживао пуних 10 година, а после њега она, тужена, читаве четири године, и да таква предаја од стране тужитељице значи управо коначно одрицање од права удовичког плодоуживања на спорне некретнине. И та је жалба тужитељичина неоснована. Међу странкама је неспорно да је тужитељици после смрти мужевљеве са стране наследника признато удовичко право плодоуживања и на спорну некретнину и да га је она тиме стекла, иако је пропустила тражити да се то њево право на некретнини и грунтовно осигура. Из саме, пак, чињенице, да је тужитељица земљу дала своме пок сину на уживање и да су је он, као и тужена, кроз извештај број година и уживали, још се не може извести тај закључак да се тужитељица свога права плодоуживања одрекла или да је оно, као што хоће тужена, само од себе и аутоматски престало. Тужена је напротив, била дужна да докаже, да је то одрицање од стране тужитељице било изрично, било факто конклюденте одиста уследило, за чега она, према правилно установљеном и ревизијом не нападнутом чињеничном стању ствари, није пружила доказа.

Тужену, која са ревизијом није успела, ваљало је осудити да плати трошкове ревизијскога поступка у смислу §§ 152 и 143 Грпп.

Нови Сад, 19 јуна 1939 године.

255.

1. Ако плодоужитак терети само незнатни део неког сувласника, онда плодоуживалац може приговорати продаји некретнине путем дражбе без остављања плодоуживања, само онда, ако докаже, да је дражба штетна по његове интересе. — II. Уредба о заштити земљорадника се не односи на укидање заједнице.

(Кс. у Новом Саду, Г. 233-932).

Касациони суд ревизиону молбу тужених одбија.

Одговор тужитеља као закашњен по службеној дужности одбацује.

Разлози: Жале се тужени, да заједничку некретину терети удовичко право, те да је та околност увек оправдан разлог против укидања сувласништва путем јавне продаје, и да је Апелациони суд повредио материјално право када то није узео у обзир.

Ни ова жалба није основана.

Правно је правило наиме да ако плоужитак терети само незнатни део неког сувласника — као што је то у конкретном случају, — плодуживалац може приговарати продаји некретнине дражбом без остављења плодужитка само онда, када докаже да је дражба штетна по његове интересе.

У конкретном случају Апелациони суд је пак установио да тужени четвртог реда Р. Ј. ничим није доказала да би какву штету претрпела услед продаје куће у којој ни не станује, те је на том основу тужби удовољио.

Ово установљење Апелационог суда именована тужена није напала, јер она уопће није уложила ревизиону молбу, а нису то установљење напали ни подносиоци ревизионе молбе, те је то установљење као ненападнуто меродавно и за овај ревизиони суд.

Позивање тужених на Уредбу о заштити земљорадника није основано, јер се та Уредба односи на продају у случају наплате старих тражбина, а не односи се на развргнуће заједнице. Но све када би та Уредба и могла доћи у обзир тужени ничим нису доказали своје земљорадничко својство.

Жалба тужених да је Апелациони суд повредио оно правно правило да се парнични трошкови у парницама ради укидања заједнице имају међу странкама пребити такођер је неоснована, јер је то правно правило важило пре ступања на снагу зак. ч. 1. из г. 1911 од ступања на снагу потоњег зак. чл. важе и за те парнице његови прописи те је према томе Ап. суд правилно поступио када је тужене пресудио и на снашање призивних трошкова.

Ц.С.С. Ј. С.П. / 386

Аутентично тумачење појединих одредаба Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова

На основу става 2 члана 56 Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова од 25 септембра 1936 године а у споразуму са министрима пољопривреде, финансија и трговине и индустрије издајем:

1) Аутентично тумачење става 1 члана 3 Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова, које гласи:

„Прописи Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова од 25 септембра 1936 године важе и за ликвидацију оних земљорадничких дугова, код којих је уговорено да дужник веровнику за узајмљени новац место камате даје земљиште на уживање. Такви дужници врше отплате по прописима поменуте Уредбе, а са каматом предвиђеном у Уредби. Веровник је дужан земљиште које је примио на уживање вратити дужнику. Спорове по овоме решавају Срески судови по закону о судском ванпарничном поступку с тим да у том погледу важе одредбе члана 54 последње две реченице поменуте Уредбе“.

Бр. 1140 У 22
5 јануара 1937 године.
Београд.

Министар правде,
Др. Н. Суботић, с. р.

„Службене Новине“ број 13-III.

Мала збирка судске праксе

Дра Нике Игњатовића, касационог судије у Новоа Саду

- Св. 1 Судска пракса из брачног права - - - Динара 10.—
- Св. 2 Судска пракса из брачно имовног права - Динара 10.—
- Св. 3 Судска пракса из наследног права I, део Динара 10.—
- Св. 4 Судска пракса из наследног права II, део Динара 10.—
- Св. 5 Судска пракса из облигационог права I, део Динара 10.—

ЧУВАЈМО ЈУГОСЛАВИЈУ!

У пажњу г.г. претплатницима

Отварајући претплату за XX. годину, саопштавамо, да претплата за 1940 год. остаје за **судове, судије, судијске и адвокатске приправнике** Дин. 60.—, док за остале претплатнике Дин. 120.

Умољавамо г.г. претплатнике, да нам претплату изволе послати одмах у почетку године, пошто је наш лист упућен једино на претплату.

Овим путем поново позивамо оне наше п. претплатнике, који нам насупрот многобројних опомена још ни до данас нису исплатили претплату за раније године, да то изволе учинити у што краћем року, јер ћемо им иначе морати обуставити даље слање нашег листа, а поред тога остварити своје тражбине судским путем.

Саопштавамо и то, да се код Уредништва још могу добити „Збирке“ из год. 1925, 1926, 1928—1931, 1934—1939, и то свако годиште по 100 динара. **Судови, судије, судијски и адвокатски приправници ова ранија годишта — док их још има на складишту — могу добити у пола цене.**

Исто тако се код Уредништва могу добити св. 1—5 судске праксе. Цена сваке свеске је Дин. 10.

Нови Сад, 15 јула 1940 год.

Уредништво „ЗБИРКЕ“
НОВИ САД

Др. Илије Огњановића 18.

Телефон 24-98.

Чек, рачун 51.660.

Власник рачуна Др. Никола Игњатовић, Нови Сад.